ლიტერატურული საქართველო

ჩემი სტატია სამშობლო, სახატე — მთელი ქვეყანა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი. № 45 (2824) გამოცემის 61-ე წელი: 8 ნოემბერი, 1991 წ. ფასი 40 კაპ.

ვულოცავ!

„ლიტერატურული საქართველო“ ყოველთვის იყო ჩვენი კულტურის ერთ-ერთი ფლაგმანი, ერის ინტელექტუალური ცხოვრების მეხატიანე. მის ფურცლებზე იბეჭდებოდნენ საუკეთესო ქართველი მწერლები, მეცნიერები, პუბლიცისტები, შუქდებოდა ერის საჭიროებანი. მაგრამ, ამასთანავე, გაზეთი კოფუნისტურ რეჟიმს არაერთხელ გამოუუცხია ქართველი ხალხის საუკეთესო ძალთა დასაბრგვანად, ლიტერატურული და ნაციონალური დეზინფორმაციისათვის. ეს შეაჭმა და ვერაფრს ვერ აუკეთებია. „ლიტერატურული საქართველო“ ბოლო წლებში აქტიურად მონაწილეობდა ეროვნულ მოძრაობაში. ამან განაპირობა მისი პოპულარობა და ტირაჟის არნახული გაზრდა. ვიმედოვნებ, იგი კვლავაც შეიტანს თავის წვლილს საქართველოს აღორძინების, ქართული კულტურის განახლების საქმეში. ამიტომაც არც მოგავალში მოაკლდება ხალხის სიყვარული და მხარდაჭერა.

ვულოცავ „ლიტერატურულ საქართველოს“ არსებობის 60 წლისთავს!

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი

ზვიად გამსახურდია

5. XI. 1991 წელი.

გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ შემოქმედებით კოლექტივს

ძვირფასო მეგობრებო!

საქართველოს მწერალთა კავშირი გულმხურვალედ მიესალმება ქართული სალიტერატურო პრესის ფლაგმანს — გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოს“ და ულოცავს სახელოვან იუბილეს — დაარსების 60 წლისთავს.

1931 წლის 1 ნოემბერს გამოვიდა ჩვენი საყვარელი გაზეთის პირველი ნომერი და მას შემდეგ იგი ერთგულად, მუხლჩაუხრელად ემსახურება ქართულ მწერლობას, ქართველ ერს, საქართველოს.

სამოცი წლის „ლიტერატურული საქართველო“ ვრცელ მატიანეს წარმოადგენს მე-20 საუკუნის ქართული ლიტერატურისას.

„ლიტერატურული საქართველოს“ ფურცლებზე იბეჭდებოდა იმ შემოქმედთა ნაწარმოებები, რომლებიც თანამედროვე ქართული მწერლობის მესაძირკვლედ მოგვევლინნენ: გალაკტიონ ტაბიძე, მიხეილ ჯავახიშვილი, კონსტანტინე გამსახურდია, ლეო ქიაჩელი, შალვა დადიანი, გიორგი ლეონიძე, იოსებ გრიშაშვილი, ტიციან ტაბიძე, პაოლო იაშვილი, სიმონ ჩიქოვანი, გერონტი ქიქოძე.

დღეს ჩვენ მოწიწებით და სიამაყით ვიხსენებთ ამ ძვირფას სახელებს...

განვლილი სამოცი წლის მანძილზე ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში არ ყოფილა მეტნაკლებად მნიშვნელოვანი მოვლენა, მწერალთა გაზეთს თავისი მართალი და პირუთვნელი სიტყვა რომ არ ეთქვას.

ბოლშევიზმის მძვინვარების სისხლიან წლებში კი გაზეთის ფურცლებზე მზის სხივივით გამოკრთებოდა ქართველ მწერალთა პატიოსნებით აღბეჭდილი სტრიქონები.

ასე, თანდათანობით, ყალიბდებოდა „ლიტერატურული საქართველოს“ შემოქმედებითი სახე, რომლის მთავარ პრინციპს თავისუფალი საქართველოსათვის, ჭეშმარიტად მაღალმხატვრული ლიტერატურისათვის ბრძოლა წარმოადგენდა.

ეს ბრძოლა განსაკუთრებით უკანასკნელ წლებში გამძაფრდა, სისხლიანი 9 აპრილის შემდეგ და შეიძლება თამამად ითქვას, რომ საქართველოში ეროვნული მოძრაობის გამარჯვებაში „ლიტერატურულ საქართველოსაც“ უდევს წილი.

ჩვენი გაზეთი არასოდეს ეწეოდა კარჩაკეტილ ცხოვრებას. იგი თავის ფურცლებზე მუდამ სამატიო ადგილს უთმობდა მსოფლიო ლიტერატურის მიღწევებსა და სიახლეებს, რაც ამდიდრებდა მის მკითხველს, ამდიდრებდა მთელ ქართულ მწერლობას.

უმძაფრესი მხატვრული პუბლიცისტიკა, პატრიოტიზმით გამსჭვალული პოეზია და პროზა, მართალი ობიექტური კრიტიკა, ახალი სახელების, ახალი ტალანტების აღმოჩენა — აი, რითი იზიდავდა მუდამ მკითხველს ჩვენი გაზეთი.

და თუ დღეს მკითხველს უყვარს „ლიტერატურული საქართველო“, ეს სიყვარული გაზეთის კოლექტივის მთელი თაობების თავდადებული შრომითაა მოპოვებული, რომელშიც შერწყმულია დაუღალავი შემოქმედებითი ძიება და პროფესიონალიზმი, სამშობლოსადმი უსაზღვრო ერთგულება და პასუხისმგებლობის გრძნობა.

მტკიცედ გვწამს, რომ „ლიტერატურული საქართველოს“ ერთ მუშტად შეკრული კოლექტივი კვლავაც იღვწებს ქართული მწერლობის სადიდებლად და თავის წვლილს გაიღებს მის წინსვლასა და აყვავებაში.

კიდევ ერთხელ გულმხურვალედ გილოცავთ დაარსების 60 წლისთავს, კვლავაც დაუხრელად გეტარებინოთ ქართული მწერლობის მოწინავე დროშის სახელი.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

გამოიცემა კონსტანტინე გამსახურდიას თხზულებათა პირველი კრებული

კონსტანტინე გამსახურდიას თხზულებათა პირველი კრებული გამოიცემა დაგეგმილი იყო 40-ან წლებში (ქართულ და რუსულ ენებზე). მაშინ ეგი ზედ ტომს მოიცავდა. მაგრამ პირველივე ტომის დაბეჭდვის შემდეგ შეწყდა. მწერლის წინააღმდეგ მორიგი ახტერიული კამპანია გაჩაღდა ე. წ. „ედინოვშინის“ გამო, სტალინის შეშფოთებიდან გამომდინარე. 50-ანი წლებიდან დაიწყო ქართული რეკონსტრუქციის და რუსული ენებზეც ეკვატომეულის გამოცემა. ეს ფაქტი დიდი მოვლენა იყო ქართული კულტურისათვის. არსებულ პირობებში შეძლებ გაეკეთება შეუძლებელი იყო. 70-ანი წლებში დაიწყო ქართული ალტაიეულის და რუსული რეკონსტრუქციის გამოცემა, რომელთა დასრულებას დიდი მწერალი ვერ მოესწრო. საწუხარია, კ. გამსახურდას პროზას რუსული თარგმანები მეტისმეტად ამახინჯებენ ორიგინალს და ამდენად აუცილებელია მწერლის ნაწერების ხელახლა თარგმნა რუსულ და ევროპულ ენებზე.

აჭარად დღის წესრიგში დგას კონსტანტინე გამსახურდიას თხზულებათა ოცტომეულის გამოცემა, რაც ხრუფლი ვერ ეწვნა, მაგრამ ყველაზე სრულად კ. ჩარმოაჩენს დიდი მწერლის განუმეორებელ სამეკარის.

ოცტომეულს გამოსცემენ კოპერაციული ფირმა „დიდოსტატი“ ფირმა „კონსტანტინე“ გამომცემლობა „ქრონოგრაფი“. სტამბას გადაეცა და უკვე მოავლდა პირველი ორი ტომის აწყობა (ტ. I — ნოველები, ტ. II — „დიდინოსის ღიმილი“), რომელთაც მალე ეხილავს მკითხველი. ახლა

ალექსანდრ ჩაჩიკაძე

ასურგასის დღე

ეს უახლოეს ხანში გამოიცემა „მთვარის მოგზაური“, რომლის მარცხეცდა ინახება ეროვნულ ფაბრიკაში.

შეიძლება მკითხველს გაუკვირდეს თუ რატომ არ იღებს მონაწილეობას სახელმწიფო გამომცემლობა. უნდა განვმარტოთ, რომ ქალაქიდან კრაზისის დროს, როცა გამომცემლობის ეკონ ხელმძღვანელობა ეს ხელმეწიფ ლიტერატურას, სასოელი სახელმძღვანელოებს, ვერ ავრცელებენ ქალაქის დაწყებული ტოტეულის გამოცემას, ფორი მაზანშეწონილია ეს საპატიო მისია თავის თავზე აიღოს კოოპერატივებმა, რომლებიც რეპუბლიკის ბაზაზეა შეორეტანენ ქალაქდან, ამ ხელიკ რეპუბლიკის გარეთ დაბეჭდავენ ტომებს. ნაგარაუდევია ყოველწლიურად 4-5 წიგნის გამოცემა. ოცტომეულნი ბელმოწერის ფორეცლებენ საქართველოს რესპუბლიკის წიგნის მოყვარულთა საზოგადოების საქალაქო და რაიონული ორგანიზაციები, როგორც ცნობილია, „დღიონიოს ღიმილსა“ და „მთვარის მოგზაურებაში“ ხელახლადდაბეჭდილ ტექსტები ოცდაათ ადგილს ის ტექსტები, რომლებიც ავტორის ნებას გამოსცემენ („დღიონიოს ღიმილი“ — 1933 წლის გამოცემა, „მთვარის მოგზაური“ — 1936 წლის გამოცემა). ახალი ადგილებ ეხლეთის ცალკეული ეპიზოდი, რომლებიც ვერ მოხვდა ოცდაოთეულ და ათტომეულში. დიახ, ბევრ ფორო ხაზოგადოებისათვის უცნობი ნოველები, ლექსები, ესეები, თარგმანები, ნარკვევები. მთლიანად გამოქვეყნდება მოგონებების წიგნი „ლანდებთან ლაციცი“, ვეიმარში გამოცემული წიგნი „ეკაკანა მსოფლიო ომში“ და, რაც განსაკუთრებით უნდა ალინიშნოს — 1916-1926 წლებში დაწერილი პოლემიკური და ლიტერატურული ესეები, რომელთა უმრავლესობა არ შეიტანეს წინა ტომეულებში. დედნის ბინდიდან ვანმარტდება „დიდი ასურგასის“ ცალკეული ... ლიტერატურული შეცდომები, რაც ... ... გამოცემებიან. ... ... ამ გამოცემის შემდეგ ... წარმოხდება მკითხველ... ... ...

კონსტანტინე გამსახურდიას ნაწერები ქართულ პრესაში იბეჭდებოდა 1909 წლიდან 1975 წლამდე, თითქმის ყოველ ეფემერიდაში. მწერალი თანამშრომლობდა ეგრანგელ და რუსულ პრესაში. ამიტომ ჩანატარებელია დიდი ხანშეი, რათა სრულად გამოვლინდეს მწერლის თხზულებანი. მართალია, ჩვენი გამოცემა არ არის აკადემიური (ეს მომავლის საქმეა), მაგრამ ვიცდეთ შედარებით მოლიანად წარმოკადგენილი დიდი მწერლის შემოქმედება. პირველსაბეჭდ ტექსტები კიდევ ამისთვის არის უცილებელი, რათა თავიდან ავიცილოთ ცენზურული ჩახეხარეანი. ასევე გამოქვეყნებული ესეები ფიდნები.

გამოცემას ხელმძღვანელობს სარედაქციო კოლეგია — ზვიად გამსახურდია (მთავარი რედაქტორი), რევაზ თავარაძე, მუხრან მაჭავარიანი, ნოსო ხიგუა (ა.მ. მდივანი), ნოდარ წულეიკური.

პირველ ტომს უძღვის ოცტომეულის მთავარი რედაქტორის ბატონ ზვიად გამსახურდიას წინასიტყვა.

ნოსო ხიგუა

მსტონლოის რესპუბლიკის საპარლამენტო საქმეთა მინისტრს ბ-ნ ლანარტ მეკრის

დრმად პატივცემული ბატონო ლენარტ!

მოკრძალებით მინდა შეგეტყობინოთ იმ ფიფილი ეროვნულობის ... ...

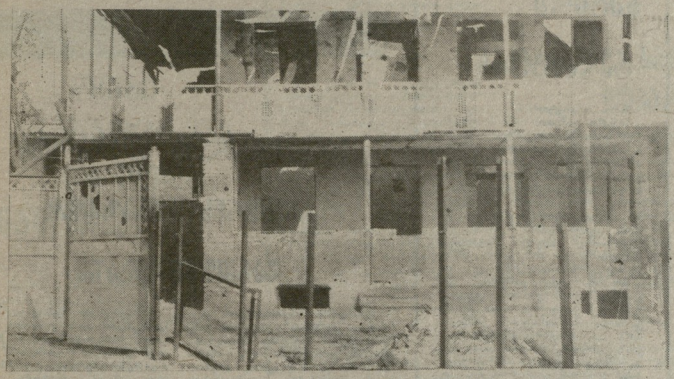

„მარადის ქორეულსა ცხოვრებას ჩვენსა“ ვარ ქართველნო... ახლთა ჩვენნ ბედისწერა. დღესაც ეოფნა-არეოფნის დღეშია აღმართული ჩვენს წინაშე. ბეწვის ბილზე რომ ვდგეართ, ბევრ ძველ და ახალ ეარის უნდა ვუმეცრნალოთ... ჩვენ კი, თითქოს ეს ვერ გავაეცნობიერებთ და ხანამ ისალსნი ამ ძმა ძმის ხახსნის ღერილი და ქართველება ერთმანეთთან ვარკვევდით ურთიერთობას, შიდ ქართველნი ეკლეს ახალი ძალით განსაღდგა ხახსნილიერა ფი თავი შეგვაბნეს ხაჰაჩაჰალის, უფრო სწორედ კი, საკუთარმა „ენაოთამ, ხელსრიგიამ.

რიგორც არეართველ, დღეს ქართველნი საკართველოს ბედი წყდება. ოსეთს და ქართველებს შორის კონფლიქტს ხშირად მსოფლიდ პოლიტიკურ კონფლიქტად სახავენ. ჩვენნ ეარეთ, ეს უფრო ეროვნული, ეთნიკურ-ეკონომიკური დაპირისპირებაა. დღეს ისეთი ალარ ვამბობ მარკსიზმ-ლენინიზმის ღერძთან, რაღაც მეზობელ რუსეთმა სიტუაცია შეიცვალა..., ახანა საკართველოს ოფიციალიერად გამგლახთან და „ჩრდილოეთ“ ოსეთთან შეერთებისათვის ებრძვიან.

ამ რეგიონიდან წინააღმდეგობრივი ცნობები მოდის. განსაკუთრება უცნოოთის ხალხურრისეთი საზოგადოების, საკავშირო და ქართველი პრეხის თვალსაზრეს. ნაწილობრივ ინფორმაციიდან შიშლის თბილისე განიცდის.

●

შექმნილ ვითარებაში გასაკვირვალ, უპირველესად, ეარის რაიონში ჩვენეთ.

სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ბუღეშევის შემდეგ ეარის შეუფრიდა ცხინვალი და ცხინვალის რაიონი. მოსახლეობის რაოდენობა—24 500. აქედან 50% ოსი, 46% — ქართველი, დანარჩენი — რუსები, ხომეშები, ებრაელები. უკანასკნელი აღრიცხვით ამ რაიონში მეცხოვრებთაგან ქართულს შეობლიურ ენად აღიარებს მოსახლეობის 50 პროცენტზე მეტი (ეს აღემატება ქართველების რაოდენობას). ხუთი ოსი შეობლიურ ენად ოფიციალურს მიიჩნევს. დღეს ყოფილი ცხინვალის რაიონის 24 ბოფელში 20000 ქართველი ცხოვრობს. ერთიანდება სამი ადმინისტრაციული ერთეული: ქალაქი ეარი, ეარის და ცხინვალის რაიონები. ხრეულად ახალი, ერთიანი მმართველობის სტრუქტურა უნდა ჩამოყალიბდეს, ეს პროცესი კი ფერხდება ყველასათვის გასაგები მიზეზების გამო. პრობლემების ზღვის მემკვიდრეობად მიღებული მოშლილი ეკონომიკა, სამართალდამცავი ინსტიტუტების არაორგანიზებული მუშაობა, რიფელ ფემოკრატიული ვითარებაც ერთვის. ამასთან, რაიონში ძალი ეროვნიანგენური ბიტაცია შექმნილი. ეარიან აქვთ როგორც ცალკეულ პიროვნებებს, ისე საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ორგანიზაციებს. მდგომარეობას ამწვავებს ხვეულებსა რაიონიდან ჩამოსული შეიარაღებული ბანდები. დღითი-დღე მატულობს სამაჩაბლოდან დევნილთა რიცხვი. დღეს ეარის და ეარის რაიონში შეიდ ათასზე მეტი ლტოლვილია. ცხინვალიდან ეარში ვაგვიფიდა შეიდი ინტერტეტის ეკ ხასწავლებელის ღირებული საკოსხელეტალი ეფექტი.

თითქოს, ბეწვისაც შეშოვარწყრა. ხასჩაზე მიწისძვრა, ოსური ტრაპეზული წყეიბა, ჩასე თან მოაყვა მეწყერი. ახალი ეკონომიკური ურთიერთობების შემოკრა აქაც მტკივნეულად მიმდინარეობს. ზოგიერთმა პოლიტიკურმა მოვლენამ ნაადგილევად წამოიყო ხალხი მიწების განაწილებას შეიახეს. ფეკმეორად, მიწები ალეფეულია, ფიდი წინააღმდეგობა ხოფლებს, უმნეს და ვეარებს შორისაც კი... ერთი მოფეფეკრებელი ნაბიჯი შეიძლება ხაბედნიერო აღმოჩნდეს.

ყველაზე ძნელი, ალბათ, ამის დაკვრეგა, რომ ქართველ მიწაზე ეარეეფელი ხიფოთის ეარეეზე გადაადგილება არ შეგიძლია. ოუმცა როდესაც საეფთარ ქვეეანაში „დახურული ზონა“ გაქვს, ამაზე ალარ ამბობელს ეუარადეს თავდაზვე ვიეოდით, რომ ცხინვალის ჩრდილოეთით, ფიდი ლიახვის ხეობის ერთ ნაწილში ვერ შეეფიდოთ, აქ არხეთბინბასთვის აეცილებელი ტეერთის შეტანაც კი ეარს. ცხინვალის ზესახელფოსან კვლავ ოდვი კოლონა, რომელიც მიწისძვრით დაზარალებულ ზონაში უნდა შეხეფოეო. ოდვი და ელოდა, როდის ვაილებდა წეეფლისას „ხმეკენი ბიხეფი“, როდის მისცეფდა შეხვლის უფლებას (თამარაზენში მიხასეფლი მეორე გზა ისი ეკატერმარტების მიეხაა ბალკარეფელ). წინადღით (პირველ ნოემბერს), ექვნი თვის შეხვეფების შემდეგ, შევიდა ერთი კოლონა. ბევრს ეშინია, და ეს არცაა გასაკვირი, ყველას კარგად გვახსოვს, როგორ დაეხსნენ თავს ხამეზენებო მახალთან დაკვირფეულ მანქანებს. მანქანები წაიეკვანეს და ცხრა მძღოლს ხახტკაკ ხეეეზე, ისე, რომ დამოუკიდებლად გადაადგილებაც ალარ შეეძლოთ. უკიბრავი ამგვარი გაგლეფილა, და ამიტომაც არ გაგიკვეფნებათ. მაგრამ არის რაღაც, რაც ამ ზიზღეეი ამარცხებს. ამ პირველ კოლონას პრეფეკტის მოადგილე ბატონი ნუგზარ მაკავარიანი თავად შეეძლეა.

ფრანზეი მოკლე გზით შეხვედა არ გვარჩიეეს, რაღაც, წინადღით ოსეთმა ორი ქართველი მოიტაცეს. გორიხკენ მიმავალთ, გზაზე დეეხვდნენ, მანქანიდან ვადმოიყვანეს ხოფლ დიხეეის თავკაცი ალეკსანდრე ოკრობაძეე და ეეფთხეელი როდანდ ტოლაჩეფიდეი. ეს მოხდა ზაზინ, როცა ბეეველი არეფრი ბრძოეს ალარ ბეეველ და სიტუაცია ფეტ-ბალეფად სტაბილური იყო. პირველეკენ ვითარება კვლავ დაძაბა.

ხოფლ დიკიდან შეეადგინო პაკარა ლაიბეის ხეობაზე: ერედვი, ვანაფი, ხაეფნეთი, ფრანზ. ჩვენ ვნახეთ ამ ხოფლების მკვიდრნი, რომელნიც ბაკუთარ მიწეეფელ იცავენ. ამ ხანგაზრდეზი თითქოს არაფრით გამოირჩეეიან. მათ ხახეეზე ხაოცარი ზიზღანი ხიმშეფდე და ხიტკეცეა აღეეეკეფდეთ, ისინი ,ხამშიხლის ხეეს ეზიარეენ... რამდენიმე მათგანმა ჩვენი მეგზურიც იყო. ეს მათთვის, ხამწეზარიდ, ყოველდღიური ცხოვრებაა და ხახეფი, ხიტუაციის განხაკუთრებულობას ვეღარ ვრძნობ.

ხოფლ ერიდვში მიწისძვრამ ბეერი ხახლი დაანგრია. ჩვენი აქ ყოფნისას, შედარებთ ხიმშვიდე იყო; ხოფლი თავისი ცხოვრებით ცხოვრობდა. ხახლების მშენებლობა ნორმალური ტემპით მიმდინარეობს, მხოლოდ მუშახელი უკნია... მაგრამ ტანკის ნაკეფლეკი კულტურის ხახლის კიბეებზე, დამწვარი ხატვრთო მანქანა (რომლის მეზობეფებიც არაადამიანური წამებით მოკლეს ხეთის ვაზეზე), კიდევ ერთხელ შეგვახსენეს ვითარების ხიმწვავეეს. ცხინვალელმა ფლოდელმა, ქალბატონმა ლენა ქრისტეფაზეფლმა ვკითხა: ხურსათთი მომარაგება ხოფლი დრის გაგრძელ, ეფრის ერთი ხაეეთი ვერ აკმაყოფილებს ხოფლის მოთხოვნილებას... ხაუკეთე დეფიციტს ეეფრეეფთან არ ვანკეეფდით. ვკეერა, რომ მთავრობა შეხალეფნოთის მაკხიმეფს აკეთებს.

ქართველ და ოსურ ხოფლებს შორის ბარიკადები აღმართულ, ხაეეარი ბოეეხოფა, ერთი ნაბიჯის იქით თითქოს სხვა ხამყარო. ირგვლივ ქართველ ეკლეხეები, ეიხე-ბალეეენები. ხოფლ ხაეხეენეთ ტაეეის შედეგად მიწახთანაა გახეორეფელი. მთაზე უკვე ჩამთოოვა, ვიკეორეს ბაკმარინი არ არის. კარვებზი ახე ეეეეს, როგორც ვარეთ, მიწიდან ნეფლთბი ნორმალური ტემპით მიმდინარეობს, მხოლოდ მუშახელი უკნია... მაგრამ ტანკის ნაკეფლეკი კულტურის ხახლის კიბეებზე, დამწვარი ხატვრთო მანქანა (რომლის მეზობეფებიც არაადამიანური წამებით მოკლეს ხეთის ვაზეზე), კიდევ ერთხელ შეგვახსენეს ვითარების ხიმწვავეეს. ცხინვალელმა ფლოდელმა, ქალბატონმა ლენა ქრისტეფაზეფლმა ვკითხა: ხურსათთი მომარაგება ხოფლი დრის გაგრძელ, ეფრის ერთი ხაეეთი ვერ აკმაყოფილებს ხოფლის მოთხოვნილებას... ხაუკეთე დეფიციტს ეეფრეეფთან არ ვანკეეფდით. ვკეერა, რომ მთავრობა შეხალეფნოთის მაკხიმეფს აკეთებს.

ქართველ და ოსურ ხოფლებს შორის ბარიკადები აღმართულ, ხაეეარი ბოეეხოფა, ერთი ნაბიჯის იქით თითქოს სხვა ხამყარო. ირგვლივ ქართველ ეკლეხეები, ეიხე-ბალეეენები. ხოფლ ხაეხეენეთ ტაეეის შედეგად მიწახთანაა გახეორეფელი. მთაზე უკვე ჩამთოოვა, ვიკეორეს ბაკმარინი არ არის. კარვებზი ახე ეეეეს, როგორც ვარეთ, მიწიდან

მ ი ჯ ნ ა

(ფერილი პირველი)

ეფრეფი ალარ ეეეეს. ეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიჯნა

(დასასრული)

—რამდენად აკონტროლებთ სიტუაციას ცხინვალის რაიონში?

— ძირითადად, ყოფილი ცხინვალის რაიონის ხოფლები ან დაცარიელებულია, მხოლოდ ხანაკად ბანაობრობა მოსახლეობის მცირე ნაწილის მამაკაცები ... ფულადს აყენა. ხოფელ ფრანდიკურ ბაკეას ეთნოკონფლიქტის ნიადაგზე ტტრფალდები. მაგრამ, ცხინვალის ჩრდილოეთით, დიდი ლიახვის ხეობის ცხრა ხოფელი მიწისძვრით ძალიანა დაზიანებულა. ხაზზე მიხალ, ვაგონები ვერ შეგაჯავს ცნობილი მიზეზების გამო. პირველ ეტაპზე კი ახეთია: თუ ჩვენ უმეტესს დროზე ამ ზონაში ან შეეტანეთ ხაჯვალი, პრიორიტეტი, ხაზში მიხალ, ფაქტიურად ვაძაღლებთ ამ ხალხს, ვინც ტაკალ ბაღალო და აკაფეს ამაგრებდა ამ მხარეს, უკან დაიხოს. ხოფლების დაცარიელება კი ამის მთავარეველია, რომ ხეობის ანგარიშგასაწევი ძალა დახარტლება.

ყველა ღონეს ვხმარობთ ამ პრობლემების გადასაჭრელად. ხოფლებში ავანშეავეთ მაღალზეები-ჯერ ხასურხალო, შემდეგ ხარჩეწველო. რეა-ცხრა თვის შემდეგ დაკარწეკეთ ეანსინერეთთვის ფულის ბალეკა. ალკალეკეთ ტრანსპორტის მიმოსვლა, ეველა ხოფელში დადის ხარიანი ავტობუსი, ოღონდ ეს ხანიკეთია. ზაზარიდ, განსაკუთრებით დაბრუნდ ზონაში, ეკალეს ტრანსპორტის მიმოსვლა, კაკეში.

ცხინვალზე ბაკალის გარეშე დიდი ლიახვის ხეობის ამ ხოფლებში ვერ ამოვედინ. მეწერიბაკან დაზიანებული შემოკალთი ვზა ალკალდენეთ, მაგ ეოტანხინ გაკეთეა ხამსახური, მაგრამ მან შემდეგ, რაც თხილიში დაიპატა ხატეაცია, ეს ვზაც დაიკეტა ჩვენთვის. დღეხალეთ, მხოლოდ ცხინვალზე ბაკალი შეგაძლია აქ მიხვიდრა. თუ რამდენადაც ეს შესაძლებელია. თქვენც ნახეთ. ერთი ხიტყვით, ფრთხილი ხატეაცია.

—ეკალეს თუ არა ბაპრიხსპირებელ ძალას გამოკვეთილი ლიდერი — პირველება ან ორგანიზაცია, რომელთანაც შესაძლებელია მოლაპარაკება?

—მათ არ ეკალთ ასეთი ლიდერი, რომელიც რაღაც იდეით ბაკერთანაგან ხალხს. ბაკეეკენ არ არის ერთიანი ფიგურა, და ფორმალურად ითვლება მათ ხელმძღვანელად. მაგრამ ბევრი ბაკალწყვეტილა ქაკალზე ბრეზა. ერთი მაგალითი: ხარნეკეთ ანიხის ბაკალკტის შემდეგ ავეთ მხარეს ბაკალსა ეკალდენეთ. შეთანხმების საფუძველზე, ბაკიეკეთ რამდენეკენ ეთხოვა ეკალეს ბაკალ ბამოვეა, მაგრამ ეკალეს ბაკალ ბამოვეა, ეს ეკალეთ ბაკალ ბამოვეა ან არხეთხეს.

— დაზეკეთ ზონაში სოფლის მმართველობის ორგანოების არჩევნები თუ ჩატარდა?

— არჩევნები ორივე ზონაში ჩაეკარეკეთ. დაბურულ ზონაში ორი საკრებულო ვკავეს — ქართველი და ქეზერტის. აკ არჩევნებიკ ჩატარდა და პირველი სესიეხეკ. ავორჩიეთ მდივნები და გამგეებეკნი. ტტრეკტორა ძირითადად ჩამოკალებულია.

— სწავკეთ დაიწყო?

— სწავკეთ ეკალეკან დაიწყო, ბარდა კეზეთა და ქეზერტეხა, ოღონდ აკ ხკოლეხი ზოლიანად მიწისძვრამ დაიზარა. ხაზზეხარიდ, აკ ეკალნეხეკ შეტანხეკ ვერ ეახერხებეთ.

— ხასოფლო-სამეურნეო სამუშაოები თუ მიმდინარეობს?

— თითქმის არავეერია ეკალიეეხეკ. ზიზით ნინდორში ვერ ეახვალ. ალბათ, ეახსოვთ ოთხ ძარეეხეკ ფეეეეხეკ ოთოკ ეკალეეხ ფეეეეხ ოთოკ ეკალეეხ ფეეეეხ ეკალეეხ ეკალეეხ ეკალ

პოეტის ერთი ლექსი

ირაკლი ქევერტელიძე

ოთხი არასაოცრება ანუ ჟოდი ვნახოთ...

მიწა, რაც გინდ დაარქვი, —
ეკრძოა თუ სამშია, —
როგორც წესი, მოიცავს
ტყეს, ყანას ან საძოვარს...

პლიუს ამ სამს წყალი და,
ესეც შენი ქვეყანა —
სადაც გინდა რომელი, —
ძველ ხანად თუ ჩვენ ხანად...

...მოდი ვნახოთ სსრკ — ტყე,
რამ შეჭამა ტყე...

არც ქაღალდი, არც ფიცარი
არცა ბოძი-ბოძინძგალი;
არც ბუხარი და არც კვამლი,
არც ცეცხლი და მისი ნავლი;
აღარც სკამი ტაბლის ირგვლივ,
არც რეკული და არც წიგნი;
აღარც ქერი, აღარც კარი, —
სახაზავი ან ფანქარი...
აღარც სიტყვა — „უღრანი“ და „ღრე“,
ესე იგი, —
ფაფუ შენი ტყე!..

თუ არაა ქვეყანაში ტყე, —
უნდა იყოს, რა თქმა უნდა, ყანა!
...მოდი ვნახოთ სსრკ-ყანა,
რამ შეჭამა ყანა...

არც ფეტვი, არც შვრია,
არც ლობიო ორი ჯრია;
არც ხორბალი, არც ქერი,
ცერცვი — კედელ შესაყრელი;
ჩალა რომ, აღარც ჩალა,
ესე იგი, —
ფაფუ ყანა!

თუ არ არის ქვეყანაში ტყე,
თუ არ არის ქვეყანაში ყანა, —
უნდა იყოს, რა თქმა უნდა, საძოვარი!

...მოდი ვნახოთ სსრკ — საძოვარი,
რამ შეჭამა საძოვარი...

არა ცხვარი, არა ძროხა,
არა ძოვა, არა ცოხნა,
არა დო და არა ყველი,
არა რძე და საკვეთელი;
არც ჯიქანი საწოვარი...
ესე იგი, —
ფაფუ შენი საძოვარი!

თუ არაა ქვეყანაში ტყე,
თუ არაა ქვეყანაში ყანა,
თუ არაა ქვეყანაში საძოვარი, —
უნდა იყოს, რაღა დარჩა, წყალი!

...მოდი ვნახოთ სსრკ — წყალი,
რამ შეჭამა წყალი...

არც ქაშაყი და არც დოში,
არც „უბა“ და აღარც „ბორშჩი“;
არც ტორნინი და არც დენი,
არა ქური სახლში ცხელი...
არც წისქვილი მთვარიანში ჭალის...
ესე იგი, —
ფაფუ შენი წყალი!

თუ არ არის ქვეყანაში ტყე,
თუ არ არის ქვეყანაში ყანა,
თუ არ არის ქვეყანაში საძოვარი,
თუ არ არის, პლიუს ამას — წყალი, —
რაღა დარჩა?

...ტყისპირს შხამა მოდგება სოკო,
ჰირგამშრალი ბღავის თეთრი კრავი...
ჰაერიდა შეგვრჩა...
Воздух только
«От Москвы до самых до окраи...»

ეროვნული

გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქტორს, საქართველოს ტელერადიო დეპარტამენტის ხელმძღვანელობას

გაზეთები ყოველთვის სიმართლეს რომ წერდნენ, ამ წერილს მე უკვე სიტყვამაღლობა უნდა ეწეროდა, მაგრამ არ წერენ გაზეთები ყოველთვის სიმართლეს.

კიდევ კარგი.

●

1991 წლის 11 ოქტომბერს „ლიტერატურულ საქართველოში“ დაიბეჭდა „მიმიმხილველის“ წერილი „სამართალი ეგრეთწოდებული წერილის კრების არეულია“, სადაც ქართველი მწერლების ერთ ჯგუფს ზიარებული აქვს სხვადასხვა სახის ბრალდებანი, სიცხლის სამართალს თუ მორალური სახითაისა. მეტიც, ისინი მიმხეულნი არიან ე. წ. სახელმწიფო გადატრიალების მონაწილეებად: „საქართველოს პარლამენტმა თხლილნი დატრიალებული მოვლენები შეაფასა, როგორც სახელმწიფოს გადატრიალების მცდელობა. გამოიყო სპეციალური კომისია, რომელსაც უნდა გაარკვიოს ვინ ვინ იყო და რა პოზიცია ეჭირა. ამ კომისიას ბუტის მმართველენ თოლიეში არც ეკ დასმენილა. პირდაპირ ითქვა ამ სიტყვა და ბოლოს ეფალიანი ნაოელი გამოვა“.

„ეს სიტყვა“ ფიფლსმსგავსი არა მარტო „მიმიმხილველის“ წერილში ნამოთვლილი მწერლები, არამედ ყველა ის, ვინც „ხელი მოაწერა ამ კოლეტიურ წერილს, რომელშიც აღნიშნულია ოყო გამოიქმეული მწერლთა კიბრის სახსნელი ღაკეტის გამო (ინ. „ლიტერატურული საქართველო“, 1991, № 40).

ახლა მე არ შეეფიფეს არც „მიმიმხილველის“ წერილს და არც „ლიტერატურული საქართველის“ პოზიციას, მწერლთა ფერ ოვი ფაკეი შეფასებულია. („ახალგაზრდა ავერიალი“, № 121, 1991). მინდა მხოლოდ ჩემს მიმართ წამოყენებულ ცილისწამებულ ბრალდებებზე შეეჩერდე. ეთი ფიფლ, რომ ყველაზე მძიმე ბრალდება მე მაქვს წამოყენებული: „ოთიფ თუ აეტომატი“ შეიჭმეა „ზარბენ ადამიანებულია“/ და „ხალის ხიხლის დასაჯერელია“ ვაქვეშებდი.

ხშირად შენიშნავს ამის თაობაზე ფეიფლს კიფიაშელი გაზეთი „ბიფელი“ (1991, № 19, ოქტომბერი): „ახეთ რაიმეს რომ კიფეეს ხელისუფლება ადამიანზე, ეფალეფელიც კი თოფიან-აკმომაკაინ წამეშეფელეს სახნრაფოდ ინოალია ფიფეთოს“.

სხვათაშორის, ოიდანგიდეტი ამეე ფდებოდა. ცილისწამებელი ინ ხამხილები ქვეყნდებოდა (თუნდაც ამავე მწერლთა გაზეთში). ხოლო ხელისუფლება ამ ბაბინ „ბიაკეფეფ ეფრალეფან“, როდესაც საჭიროდ ჩასთვლიდა. ბიხეფელ ეკეკანშეფელი, ბაკალთაფ, ჯერ კიდევ 1989 წელს დაიბეჭდა ეკეფოთ ბეშეფიფთ, ფიქრით კი 1987 წელს ფიფრიტ ეკ ფიფრატეტ.

ι „მიმიმხილველეფ“ წერს: „ეკეფ ოთ „ფერინნ“ ფიფეეფდ ფერილში ერეკეკოფ კოფა ინეფალეფ ამბობს: „ჩეენ აკ (ე. ი. მწერალთა ხახახლის წინ, ქუჩაში) (ეკეთხეფელი, ეს შენიშეეს „მიმიმხილველეფსა“ ფ ანა ჩემი, მწერალეფ ხახაუბრიფ მწერალთა ხახლში ეკეკანეფთ ხოლეს ტრადიციულად ფ ანა ქუჩაშენ, თუნდაც მწერალთა ხახლის წინ — კოფა ინეფალეფალეფ შეეგარეფა მხოლოდ ერთის ეკიდეფსა — ფიკრი, ანრი ეკეეეფიანოთ ერთიანეფის ამაზე, თე ოთ ეკეეეფილთ ხაკრთველოს!“.

სიმართალე პირდაპირ უნდა თქვას. დეეეეეეფეფდეთ, რომ კოფა ინეფალეფეფ, ეკეეეკკეეეეფ ეეეეეე

1937, 1907 და... 1991 წელი

მამუკა წიკლაური

არ მიუღია პასუხები და პასუხის პასუხები. ახეთ რამეებს ძალიან ბევრთან ეკერა. მიმაჩნია, რომ ქვეთხეკნელ საფეიერალი ბანსაჩენელი უნდა დავუტოვოთ ოუტანელთა წლობით ჩაყალეული მოკამათეების ზედაპირა, ბოლშევიკის ბაკანი, ეი ხმის ფიდაწყებულია-რომაა და ახლა შეუოიანოფოს-ფიოოფანი ეკიბრმანი ერმაპეკის.

ამის წინათ ერთი ჯამოჩენილი ოოს მოლაპარაკი ბაიკიდან ეკარანლიტკი — ოაკიოა ერთიფეთი პოლეკიკურ პასუხებსო, ხომ ეკეი, აკი და აკ აკეარად ბარიალი ხარ და ტაკეალდ ვკუნანან ოაკეხო. უკე კი ფეოშანო... ამ ეკეცმა ძალიან კარგად ეკასუხა: ეკ ბმალოდ მიუნანაოდეკეს ეკეეკრიფეთ ეკეეოოფეთან ეკეპეკურეთ ეკეეოოფეთ — ოოეკი ეკეაბ, რომ ბანაკ ეკი მკეიოხეკლაკ ეკანაკრეკა ხაეკენის ეოფრონ ნაოლეკ ფალანგაზეო... ბაკეარ ეკერ ეკასუხობ ფეკეოოეკეს. ბაკეიმ ეკერ ეკასუხობ ფეკეოოეკეს. ეკანფეკეკენ ეკოოეკეთ, ეკოეკეკენ ეკეეკეკ ეკეეკეკ ეკეეკეკ

ხორხე ლუის ბორხესი

სამხრეთი

კაცს, რომელიც 1871 წელს ბუენოს აირესში გენიალ გაღმოვიდა, ოთარეს დალმანი ერქვა. იგი ბახელდა ევანგელიკური ეკლესიის პასტორი. 1939 წელ ერთ-ერთი მისი ზეალშვილთაგანი — ხუან დალმანი — მუნიციპალურ ბიბლიოთეკას განაგებდა კორდობას ქუჩაზე და ეიმპარატ არგენტინელად მიიჩნეა თავი. პაპამისი, დედის მხრიდან, ის ფრანსიკა ფლორესი იყო ეიორე სახელი ქვეითი ჯარიდან, რომელიც ბუენოს აირესის საზღვრთან ფალეზეს კატრიელთან ინდიელის შუბით განგმირული. ორ ეხლიელ კანსხვავებულ ჩამოგალოსან შორის ხუან დალმანმა (ალბათ ეერთანული სიხსლის კონანით) აირჩევინა ამ რომანტიკულ წინაპარზე თუ რომანტიკულ საკეფლზე შეარჩია. შუიდეკეი ჭეერისახინა კაცის დაეერატიპანაში ზარდახშამ, ძველმა დაშნამ, ზოგიერთი შუხეკის შეპარობამ, პარტან ფიერის ტაკეთი სულისკეთებამ, წლეებმა, უამრავმა ყოფამ და სიმარტივემ გამოუშეაგა ერთეგარი ნებაყოფლობითი ეერელიშნა, თუმც ამით არასდროს მოუწონებია თავი. დალმანმა, მომეერნეობის წყალობით, მოახერხა სამრეთში ფელორესების კუთვნილი ადგილამეული შეენარჩუნებია. მეხსიერებას შემოენახა ხედი — სურნელოვანი ეკალლატენი და ეერძელი ვარდისტერი ბახლი, ერთ დროს ეიოკეერი რომ ყოფილა. სამეეები და თავშეუდებლობა ჭალეიდან არ უშეეხია დალმანს. ზაფხული ზაფხულს მისდეედა, ის კი კაკეოფილდებოდა ამხტარაკეული ეზრით, რომ ეყო მფლობელი და ხეერთდა, რომ ტრამაფლი საკუთარი სახლი ეფლოდა. 1939 წლის მიწურულს ერთი რამ შეეშინეა.

ბეედი ბრმავი ზოგჯერ მცირეოდენ დაუდეგრნობასაც არ ეკუპაეობს. ამ დღეს დალმანმა „ათას ერთი ღამის" ეეიელსიული შემოალეტეული გამოეცემა ითოვა. შენამეინის რაც შეიძლება სწრაფად დათვალიერებას ეშეერბედა, ამტკიმ ლოფტ არ დალოდებია, ჩქარა აირბინა კიბე. სიხსელეში შუბლზე რაღაც ბეეხეუნა, ღამრის თუ ჩიტი. ჭალს, რომელმაც კარი გაუღო, სახეზე შიში ალეეეკდა. ხელი, რომელიც დალმანმა შუბლზე გადაისვა, სიხსლით შეეეება. ეერალნა ბოალეთ ახალშეეებლობა საგდეფლმა, ვიღაცას ღია რომ დარჩენოდა. დალმანმა დაძინება კი შეძლო, მაგრამ გამოეჩინისას ბეედვიან და ჭოკეეთითაც დაიწეო. ხურვებამ ბოლო მოუღო, „ათას ერთი ღამის" ხურთეეთით ითხო კოშმარები. მეგობრები და ნათესავები ნახუელობენენ და ნაძალადევი ღიმილით ეუბნეობდნენ, კარგად გამოიყურებიო. დალმანი ოდნავ დრეტკიანებეული უსმენდა და „უბარიდა, რომ ეერ ხედეობდნენ, რა ჭოკეოსეთში ჩავარდნილიყო. რვა დღე რვა საუკუნესავთ გაიწელა. ერთ დღესაც ნიანი ეკეიმი სხვა ახალ ეკეიმთან ერთად გამოეცებადა და დალმანი ეკვალორის ქუჩაზე მდებარე საავადმყოფოში წაიეკვანეს რეანგენის გადასაღებად. ეტლით მიმავალმა დალმანმა გაიფიქრა, უცბო ოთახში ბოლოს და ბოლოს ინეეს დავიძინოო. თავი ბედნიერად ეგრძნო და ლაპარაკის გუნებაზე დადგა. მისველისთანავე ტანთ გახადეს, თავი გადაპარეს, ლეთონის ხამაგრძანთ მიაკრეს საწოლს, დაბრმავებმდე და თავბრუსხვევამდე დაიშუქეს, გასინჯეს და ნიღაბაფარებულმა კაცმა ნემსი გაურტო მკლავში. თავშეეეეულს გულისრეკვით გაეღვიძა ჭასავით ხაკანში. ოპერაციის მომდეგნო დღეებსა და ღამეებში მიხვდა, რომ აკვმდე გადატანილი ჯერ კიდევ არ ყოფილა ნამდვილი ჯოჯოხეთი. ყინულით ოდნავაც არ უყრილეებდა პირს. ამ დღეებში დალმანმა მოლიდ შეიძულა თავი. შეიძულა საკუთარი პიროენება, ფიზიკური მოთხოვნილებანი, თავისი დამცირებული მდგომარეობა, ეეეერი, ხახეს რომ უსუსხავდა. მოთმენენთ გადაეძანა ძალეე მტკივნეული ბეერნესლობა, მაგრამ როდესაც ქირურგმა უთხრა, სისხლის მოწამელის გამო სიკვდილის პირას იყავიო, საკუთარი უბედობით გულაჩუეებეული დალმანი ატირდა. ფიზიკური სიბერავე და მეიმე ღამეთა უსასრულო მოლოდინი საშეალებას არ ძალეედა ეფიქრა ისეთ აბსტრაკეულ რამეზე, როგორიც სიკვდილი იყო. მეორე დღეს ქირურგმა ოუწეა, მოგონებენთ გზაზე ხარ და ძალიან მალე გამოსაკანსაღებლად მაშველნი გამგზავრებას შეძლებო. მოხდა სასწაული და აღთქმეული დღეც დადგა.

სინამდვილეს მოსწონს სიმეტრია ეცოტა ანაკრონიზმი. საავადმყოფოში დალმანი ეტლით მივიდა და ახლაც ეტლს მიმეკვედა კონსტიტუციონში. შემოდგომის პირველი სიგრილე, ზაფხულის პაპასაქეთის შემდეგ, თითქოს ბუენერიეი სიმშეენლო იყო სიკვდილსა და ხურეებას გადარჩენილი მისი ბედისა. ქალაქს დილის 9 საათზე ჯერ ისევ შერჩენოდა ღამის „მინაეებეული ძველი სახლის ეერი; ეერები ძველ დერეფნებს, მოედნებსა და ეზოებს ბავდნენ. კარგა ხნის უნახავი ქალაქის ხილვა დალმანს ხედნერებასა და თავბრუსეეეეეს ბეერიდა; თვალით აღქმამდე გონება რამდენიმე წამით ადრე ახსენებდა მოსახეეეებს, აბრეს, ამ ქალაქს მოკრავლებულად რომ განახსოვდეთ ბუენოს-აირესისაკენ. მას ყოველივე ეს უბრწყინებდა ახალი ღღის ყვითელ შუქზე.

ვინ არ იცის, რომ სამხრეთი რივადავეის მეორე მხარეს იწყება. დალმანი ატყოდა ხოლმე, ეს ზოაგორეს რიდაო, ვინც ამ ქუჩას გადაკეეეთ, იგი უფრო ძველ და მეარ სამყაროში შედისო. ტელდან თვალით ეერდა ახალ ზენობათა ზორის. გასიხლან ხარკეელს, კარზე დაკიდებულ ჩაეუნს, ბუმრის თაღს, სადარბაზოს, ფეფრო ეზოს.

სადგურის ბოლში გაოდეკრა, რომ კიდევ ხანეკენი საათი რჩებოდა მის განკარეულებამდე. უცეკ გაახსენდა, ბრაზილიის ეუჩაზე ერთ კიეეეში (ირიგოიენის ბის შემდეგ, თითქოს ბუენერიეი სიმშეენლო იყო სიკვდილსა და ხურეებას გადარჩენილი მისი ბედისა. ქალაქს დილის 9 საათზე ჯერ ისევ შერჩენოდა ღამის „მინაეებეული ძველი სახლის ეერი; ეერები ძველ დერეფნებს, მოედნებსა და ეზოებს ბავდნენ. კარგა ხნის უნახავი ქალაქის ხილვა დალმანს ხედნერებასა და თავბრუსეეეეეს ბეერიდა; თვალით აღქმამდე გონება რამდენიმე წამით ადრე ახსენებდა მოსახეეეებს, აბრეს, ამ ქალაქს მოკრავლებულად რომ განახსოვდეთ ბუენოს-აირესისაკენ. მას ყოველივე ეს უბრწყინებდა ახალი ღღის ყვითელ შუქზე.

ვინ არ იცის, რომ სამხრეთი რივადავეის მეორე მხარეს იწყება. დალმანი ატყოდა ხოლმე, ეს ზოაგორეს რიდაო, ვინც ამ ქუჩას გადაკეეეთ, იგი უფრო ძველ და მეარ სამყაროში შედისო. ტელდან თვალით ეერდა ახალ ზენობათა ზორის. გასიხლან ხარკეელს, კარზე დაკიდებულ ჩაეუნს, ბუმრის თაღს, სადარბაზოს, ფეფრო ეზოს.

სადგურის ბოლში გაოდეკრა, რომ კიდევ ხანეკენი საათი რჩებოდა მის განკარეულებამდე. უცეკ გაახსენდა, ბრაზილიის ეუჩაზე ერთ კიეეეში (ირიგოიენის

ნახლიდან ორიოდე ფეეის ნაბიჯზე) იყო უზარმაზარი კაკეი, რომელიც ადამიანებს ანეებდა მიეეერებდნენ, ვითარეა მედიდური ღვიძეებს. შეეედა. ალერ კაკეეი, მძინარე. ერთი ფიზეკანი ყავა მოითხოვა, დაუჩარა ალუჩარებლად, მოსვა (საავადმყოფოში მსგავსი სიამოვნება აკრძალეეეი ჩქონდა) და ვიაკრე შავ ბეეეზე უსვამდა ხელს, გაიფიქრა, რომ ეს კონტაკეკი ეარმოსახვითი იყო, თითქოს მათ ზორის მინის კედელი იდგა, რადგანაც ადამიანები დროში, თანამიმდეკრობაში ცხოვრობს, ჯადოსნური ცხოველი კი აწმყოში, ეამირეზის მარადიულობაში.

ბოლოსწინა ბაკანთან მატარებელი იცდიდა. დალმანმა შემოირბინა ეკგონები და ერთ-ერთ თოკმის ცარიელში ვეიდა. ჩანთა ბადეში მოათავსა; როდესაც ეკგონი დაიძრა, გახსნა ჩანთა, მცირე ეოფმანის შემდეგ „ათას ერთი ღამის" პირველი ტომი ამოიღო. მის ეალდებულებასთან ესოდენ დაკავშირებული წიგნით მაზავრობა ამის დახატირი იყო, რომ ეოდნლობას ბოლო მოდებოდა და ამავე დროს მოახსენებდა დამარცხებული ბორობეი ძალების ოხუნჯურ და იდუმალ გამოწვევას.

მატარებელის აქეთ-იქით ქალაქი გარეუბნებად ახლიჩრბოდა; ამ ხედვის, შემდეგ კი ხეხლის ბალების და ფერმების ცქერაზე წიგნის კითხვის დაწეეებას არ ჩქარობდა. მერე ერთხანს იკითხა კიდეც; ვინ უარეყოს, რომ ანდამატის მთა და სული, რომელმაც დაძიგეკა, რომ მოაკლედა მოეკალს, სასწაულებრივნი იყვნენ, მაგრამ არა დილახა და ამაზე მეტად, ვიდრე აქვეეყნად ზამრაზადა და მის ფუეე სასწაულებს; დალმანი ზოგადად ეწვნს და უბარალოდ ეძლეოდა სიცოცხლეს.

ხაუზეე (ბრეკეეალი ლეთონის ქვაბით მორთულეი ხულითნი, როგორც შორეული ბაეშვობის მოგზაურობისას) კიდევ ერთი ჩვენდი და ნეტარი სიამოვნება იყო.

დილით ჩეეს მამეულნი გაეიღვიძეთ, ფიქრობდა და მასზე თითქოს ორი ადამიანი ცხოვრობდა: ერთი, რომელიც შიმოგზაურობდა, მეორე კი საავადმყოფოში დამწყვდეულიყო, სხვათა ნებას დამორჩილებულიყო. ავორის სახლები დაინახა, ბათეპაშეშოცლილი, მარადუთხა და ეერძელი, განუწყვეტლივ მაკქერალი ჩამავალი მატარებლებისაკენ; დაინახა მზედრეეი უამრავზეზე; დაინახა თხრილები, გუბურები და საკონლეი; დაინახა ეერძელი, ზნათი ღრუბლები, მარმარალის ორიმ მოგაკვანეენ. და ეს ყოველივე იყო შემოხვევითი, როგორც ტრამაფლის საზრეები. თითქოს იცნო ხეეები და ნათესეები, რომელთა სახელი არ იცოდა, რადგან ბმა განსწავლულთა სოფლის მეურნეობაში საკმაოდ ჩამოუყალიბებოდა მის ნოსტალგიურ და ლიტერატურულ ცოდნას.

ღრიდადრო წაუძინებდა და მატარებლის ქროლვა მის სიზმრებშიც აღწევდა. შუადღის ულმობელი თეთრი ზზე გაეკეთილი, რაც სალამის მოახლოებას მოახწავებდა და ბალე მეწამულისფერად იქცეოდა. ეკგონიც უკვე სხვანაირი ჩანდა, ისეთი ალარ იყო, როგორც კონსტიტუციონში ბაკნიდან გასულისას: ტრამაფლს და ეკგელი ხაათებს გადაეეეეთით და გადაეეხვიეფრებათ იგი. ბორობეზამდეე წაკრძალეულიყო ეკგონის მძიმეკი ჩრდილი. ეკოდადურებულ შემოგარეენში არ ეკგანაეეგდა არც სოფელი, არც ადამიანი. ტრამაფლი იყო უსაზღვრო, ამავე დროს მეუდრო და როგორღაც იდუმალი. ეკოდეგანი ბინდორში ზოგჯერ ერთი ხარის გარდა არაფერი მოჩანდა. სიმარტივე იყო სრული, იქნებ მტრულიც და დალმანს ეჩვენებოდა, თითქოს მზოლოდ სამხრეთში „ეკ არა, ეარსებულიც მიემეზაკვრებოდა. ამ ფანტასტიკური შეგრძნებისაგან დალმანი კონტროლორმა გამოარკვია, რომელმაც ბილეთის შემოწმებისას უთხრა, რომ მატარებელი გაჩერდებოდა არა ოქ, სადაც ეოველთვის, არამედ უფრო ადრე, დალმანისათვის ნაკლებად ცნობილ სადგურში (კაცმა კიდევ რაღაც აუხსნა, რისი გაგება კი არა, მოსმენაც არ უცდია დალმანს, რადგან ფეკტების მექანიზმი მას არ აწუხებდა).

მატარებელი ძმიმედ გაჩერდა თითქმის შუა მინდორში. ლანდაკის მიღმა სადგური იყო, რაღაც გადაურეული ბაკნის მსგავსი. ეტლები არ ჩქონდათ, მაგრამ სადგურის უფროსის ოქმით, ავედან ათორმეტ კვარტალში, საკარო ცენტრში შეიძლებოდა შოვნა.

დალმანმა ფეეხი გასეირნება მატარა თავგადასავლად ჩთვალა. მზე უკვე ჩასულიყო, მაგრამ მისი უკანასკნელი ათინაი სულს უდგამდა მდუმარე ტრამაფლს, ვიდრე მას ღამე შთანთქავდა. დაკანცეს შიშით კი არა, უფრო ამ სანთანთან მოგვრილი სიამოვნების გასახანგრძლივებლად დალმანი ნელა მისეირნობდა და ბედნიერების ძმაფრი შეგრძნებით ისუნთქავდა საპყრარს ხურნელს.

ოდესღაც მეკვარეი ალისფერი დუკანი, მისგა სასიკეთოდ, დროს გაეხუნებია. მისმა ფარიფულმა არქიტექტურამ რომელიც გრავეურა მოგონა, ეგვმ „პოლი და ვირჯინის" ძველ გამოცემაში ნანახი. მეხეერთან რამდენიმე ცხენი მიებათ. შეესდოსოს თითქოს იცნო მედუქნე, მაგრამ მიხვდა, რომ საავადმყოფოს ერთ-ერთ მუშაკს მიამსგავსა. მედუქნემ მოუსმინა და უთარა, ღია დაწნეულ ტელს შეეამბეენენთ. ამ დღის კიდევ მეტად შესაესებად და დროის გასაკვანაად დალმანმა დუკანში ჭიმა გადაწყვიტა.

ერთ-ერთ. მაგიდასთან სამეზელ-სასმელს ბმაურით შეეეკეეიდნენ უმუშაოლკაცები, რომელთაგან, თავდაპარეკელად, ეუთარდეეა არ მიაქცია დალმანმა. იატაკზე, დასეს მიერდნობილი, ნიეთივეთი უძრავი ბერიკაცი ჩაუფეხეულიყო: წეელთა სამრავლეს დაეჩიავეებია და ვიეკვეთია იგი, როგორც წეელს ქვა ან ადამიანთა თოობებს — იგავი. მუეი იყო, ჩია და გაძკალტაკეეებული, თითქოს დროის მიღმა, მარადიულობაში ჩარჩენილი. დალმანს თვალში მოხვდა მისი ვინჩა,[1] ბაიკის პონჩო,[2] გრძელი ჩიჩიკა[3] და ცხენის გამხდარვალის ჩექმები. გაახსენდა ჩრდილოეთის ცენტრალური ოლქების მკვიდრებთან ამაო კამათები და გაიოგერა, რომ ნამდვილი გაუჩო,[4] როგორც ეს იყო. სამხრეთსაკენ შემორჩენოდა.

დალმანი ფანჯრის ახლო მაგიდასთან დაჯდა. ბინდს ზოაეინა მინდორი, მაგრამ მისი სურნელი ეი ჩქანი მაინც აღწევდა რეალის ბინდებეზე. მედუქნემ სარდინი მოართვა, შემდეგ შემწვარი ხორცი. დალმანმა სავეელს რამდენიმე ჭიქა წითელი ღვინო დაეყოლა. უხაშოდ ჭრდნი წმელარტე ღვინით ტკბებოდა, ირეკვლივ დაატარებდა ოდნავ ტალღორეულ მზრახ. ჭერის ერთ-ერთ კოუზე ნათოის ლამპა ეკოდა. მეზობელ მაგიდასთან ხამნი ისხდნენ: ორი ეკოლნ[5] ჩამობავედა; ეკეთ; მეხამეს კი, ეოჩინეარო, ეუხეუ ნაკეთებიანს, ჩამბერგო[6] ეხერა და ისე სეამდა. ეეეერაფდ დალმანს რაღაც ეოსმედა ხასეეზე. ხუთარაზე, დაბრეულ მინის უბრალო ჭიქასთან ეაერის ბეერთი ეოდა ეეედი. ეს იყო და ეხ, ბაგრამ. ოდნეოლაც ისროდა.

მეზობელ მაგიდასთან მსხდომნი თავი ისე ეეჭიანთ, ვითარეა არაფერი. დალმანნი ოდნავ შეეტეხეეა, მაგრამ ჩათვალა, რომ მარადეაკეა არაფერი ეოსმედარა და, მაკრეეეთანის მიზნით, „ათას ერთი ღამის" ტომი გადაშალა. რამდენიმე წუთში მეორე ბერთიო�ეკეა ეოსმედა, აწერეკად კი ვაიეიანეს ეეენნებმა. დალმანს არ შეშინებია, მაგრამ გაიოეერა, სისხულელეე ყენებოდა, ვიღაც ეუნონებმა. უაზრო ჩხუბში ჩამთარიონო. ბარეთ ბაგალა გადაწყეეტა. ეეკეე წამოდგარი იყო, როდესაც მეზეეეენე მოეახლოდან და ალელვებული შეეხეეეენ:

— ხენორო ღალმან, ნუ მოაქცეეთ უურადღებას ამ ბიეეებს, ცოტა შეაბრიზშეეხეეეენი არიან.

დალმანს არ გაკვირვებია, რომ იცნეს, მაგრამ იგრძნო, ეს დაუკვიდენი ნათესაობა პირიკეთ ამბავრებდა ახლა მდგომარეეობას. გამოეეეეე

შოთა ნიშნიანიძე

ქართული ლექსები

ვეფა, ისტორია!..

ტოკავს მეწამული ტოგა
კეისრის მოელვარე სუნთქვით...
და ბუდეს ყორნისას მოგვეს
კორსიკელ გენერლის ქუდი.
ეს ტოგა ნახევარ მსოფლიოს
წითელ-დაისივით დატბორავს.
ეს ქუდი ნახევარ მსოფლიოს
ხვალ მოგვლინება პატრონად.
ტრიბუნის ქვეშაა რომი —
ურიცხვი ერი და მხედარი,
ლრიალებს მძვინვარე ლომი,
ნადავლზე ტორებით შემდგარი.
მოსკდება მრავალი გრიგალი,
იყმუვლებს სიკვდილი მგლურად,
— ზიგ ჰაილ!
ზიგ ჰაილ!
ზიგ ჰაილ!
— ურრრა�ა!
ურრრაა!
ურრრაა!..
. . . . . .
ფრიალებს ათასი ალამი,
კრიალი გაუდით ზუზუნს,
— სალამი,
სალამი,
სალამი
ფიურერს,
ბელადს და
დუნეს!
ერთია სამეფო გვირგვინი,
მეფობის მსურველი — ურიცხვი
და... ცვივა ზედმეტი თავები,
ცვივა ღირსეულიც... უღირსიც...
ცვივა... თაობები ცვივა...
ხის ჯვრები მიჯრილან ძმურად...
— ვივა, იმპერია, ვივა!
— ვივა, ტირანები, ვივა!
— ზიგ ჰაილ!
— ზიგ ჰაილ!
— ურრაა...
. . . . . .

P. S.

ქალაქში ხმა დადის საშიში
და ისევ ბედისგან ვისჯებით:
წუხელის გატეხეს ბაფეტი
და გარეთ გაცვივდნენ გიჟები.
ზოგს პაპის უხდება ნიღაბი...
ზოგს მეფის გვირგვინი ხურავს...
— ზიგ ჰაილ! ბიუბენ, ზიგ ჰაილ!
— ურრაა!..
— ურრაა!..
— ურრაა!..

ვანდილი

ქალის თმის სარჭი რატომ გდია ბარიკადაზე?
ბრალი პალატრას!
ბრალი რითმებს!
ბრალი კადანსებს!
ტანო-ტატანის ბიმღეროდა ერთდროს ბესიკი
და თქვენი ხოტბა გადმოჭქონდა ორბებს რიალით.
ეგ კი არა და,
ზედ წაშუშაზე სიზმრად ეჯექი,
დილით როგორც იი ოდესმეცა ორბეტიანი.
სიზმარი ვნახე წარსულიდან გამოგზავნილი
ხახულის ფრესკა ცხენზე. იჯდა ამორძალივით,
ჰოი, დედანო, ტატოს სიტყვით, მარად ნეტარნო,
ო, როგორ მინდა ხატებსა და ფრესკებს ედაროთ.
სად დაიკარგა სთნოება და მოკრძალება
ინგელოზები რამ აქცია ამორძალებად?
ჯობდა ბოსტანში ჩაეშეხლათ ანდა აკვანთან.
თორემ ქაქანი საკმაოველო გამოთაყვანდა,
ღმერთო, რა მესმის... რას ყვირიან ეს ავყიები:
— მარილის ტაეიები ქალბატონებს,
მარილის ტაეიები!
დენთის ღრუბელი კლოუნივით მოხტის ცირკიდან,
დენთის ღრუბელი იწეწება ბამბად... ბოლ-ნისლად...
თავისუფლების ბროლის კოშკი (როდან მიკვირდეს!)
თავზე გვეხვრეგა, ვით გოდოლი ბაბილონისა.
დროშის ტარზეა
სიძულვილი... სიტყვა უშვერი...
დროშის ტარზეა
კბილთა ღრეჭნა... ქიშპი... ქადილი...
ქალის მანდილი მოსისხარებს ვეღარ უშველით...
. . . . . .
უფლის ღედაო,
ჩამოადგე შენი მანდილი!..

ბაზალეთის ჩვენება

ვინა ვართ, რა ვართ ქართველები, რა დიდი ხვითო,
მოდით, ხანდახან წიწამურს და ბაზალეთს გკითხოთ.
მთელი წელია მესიზმრება ცრემლიანი მკრთალი
ბაზალეთის ტბა —
ცალი თვალი,
ციცლოპის თვალი...
სირეგვნის თვალი...
ჭიშის თვალი...
სიბეცის თვალი...
ერთიმეორის სიძულვილით და სისხლით მთვრალი.
თრთიან, ელვენ, ცახცახებენ სატანის ნებით
ამ -ავი თვალის წამწამები — ქართველთა ხმლები.
აჰა, გამოდის სამკლაურში ისარგაჩრილი
გ. საკაძის დაძენძილი შავი აჩრდილი.
და ხელი უპყრია გადამტყდარი სიმბოლო ხვალის—
ქართული სისხლით გაორთქლილი ქართული
ხმალი...

გენერალი ბაზნიაშვილი

სიზმარი ვნახე უცხო სრულებით,
მკვდრის ზზით მოსილი ვნახე სულები.
როგორც ყარიბი ან როგორც უცხო
მარტო სცემს ბოლთას ერთი ჩაჩრდილი,
ძხრებზე ბინელი წამოუსხია
უსაძხრეებო...
ღილებაჭრილი...
ვაი, ჩვენს პატრონს, ჩვენს ცოდვილ მოდგმას,
შერცხვენს ჩვენი ოჯეულის და უფლის.
ნეტა გენერალს რა ცოდვა ჰქონდა,
ვინ გასუგბინა მაღალი უბლი?
— რისთვის?
ეს ნუთუ ვმირის ხვედრია,
ნუთუ წესია ეს ბუნებითი?
— რისთვის?
მივმართავ ქართულ მხედრიონს
და მპასუხობენ: ერთგულებისთვის!
მწარეა ყალბი ბრალდებაც, მსჯავრიც,
თორემ ცოდვასაც შევინანებდით,
მაგრამ ათასჯერ უფრო მწარეა,
როდესაც გზვრეტენ შინიანები.
ვარ როგორც ძაღლი მგლის დაკბენილი,
თვალებზე სიმწრის ცრემლი მერევა
და პირტიტველი ფუნკერივით
მივესალმები მამაც გენერალს.
მწამს სასწაული... მწამს ჭეშმარტად,
რაც რწმენის ბზარებს, ვიცი, ამთელებს,
შინელზე მიჯრილ ნატყვიარიდან
ვეკვრეტ გამოფრენილ ციცინათელებს.
ციცინთელებს მივსდევ და ვიჭერ,
გამოვიტანო იქნებ სიზმრიდან,
რომ დავურიგო ჩვენს ლომა-ბიჭებს,
რაც ვეალომებდა და სისხლს გვიცრდა.
უცებ იქუხა ერთი საშინლად,
თითქოს გაიხსნა სალხინებელი.
და მიეკარა გენერლის შინელს
ცა ვარსკვლავიან სამხრეეზივით.
ბიუბენ, გეელის განკითხვა სადაც,
წინაპრებს ვნახავთ ნათლით შემოსილს,
. . . . . .
მაზნიაშვილსაც მივართმევთ პატკას:
ვინ როგორ მოკვდით საქართველოსთვის...

საბტრედიაში, უფროსკლასელებმა, გენიალური ანდრია რაზმაძის ძეგლს ცხვირი მოატეხეს, ხალვასავით შეთხეხეს დ... ააფეტქეს.

ვაიმე, მართლაც გაგვწყრომია დამბადებელი...
გავოცდი... მაგრამ სწორი გითხრათ,
ვერც კი გავოცდი...
რას ფიქრობს ერი —
სვეტიცხოველის აღმშენებელი,
ღვთიური ერი —
შემოქმედი „ვეფხისტყაოსნის?“
ეს რა რისხვაა,
როგორ ბრუნავს ბორბალი სოფლის!
ნუთუ ეს ჯვარი შერცხვენისა
უნდა გვეზიდა?!
აი, ფორმფაა
სირეგვნის და ბარბაროსობის
ამოყვანილი უმეცრების ბნელი ფესვიდან.
ვაიმე ჩემი ჯოჯოხეთო,
ჩემი სამოთხევ,
ვის, ვის შევჩივლო,
ან რომელ ღმერთს ვუსაყვედურო.
რა ხდება?
შიშით აღარა ვარ, უნდა გამოვტყდე,
რა გვეშველება,
რა დღეში ხარ, შე უბედურო.
ო, ათონელო მწიგნობარნო,
წმინდა მამანო,
ხომ ხედავთ, ბედი ულმობელი
როგორ გვეპყრობა,
გთხოვთ, მოგვიტევოთ
ცოდვა ესე დაუსაბამო,
მრავალთა ჩვენთა უწიგნურთა
ესე ხეპრობა.
დიდო ანდრიავ,
დიდო ყრმაო პითაგორელო,
შენ — მოციქულო და მართალო
ღმერთთან და ხატთან,
შენც მოგვიტევე
ეს სიბრიყვე გაუგონარი
უწიგნურ ყრმათა
და უმეტეს მოძღვართა მათთა.
. . . . . .
როცა დრო გვა
და ნანატრი დრო იმზეურებს,
როცა ჯვრის ძალით
განიმკურვება ეშმას ხითხითი,
ნეტა მაჩვენა
ამ სირეგვნეს,
ამ სივლურეს,
ვინ როგორ,
რითი,
რანაირად გამოისყიდის.
. . . . . .
ჯერ კი გვჭირდება ბევრი ვმირი,
ბევრი ხანძთელი...
ღმერთო, ვვამორე
ბრბოს ყოფინა,
ბრბოს ღრიანცელი...

●

ქართველი ვარ და ქართველებზე ცუდის თქმა
მიჭირს,
მაგრამ აღარც კაცს,
აღარც უფალს ვემორჩილებით.
ბევრი პაატდ იბადება ქართველი ბიჭი...
ბევრიც მიტომ ვართ უთავონოც...
თავმოჭრილებიც...

●

როგორ არა ვთქვა გაგულისებით,
ან რად არ არი ღვთის ირონია:
დონ-ჟუანობენ საპტრისები,
ხოლო გავროში ცეცერონია.

დიალოგი სროლაში

— ერთმანეთს ესვრით ქართველები?
ერთმანეთს ესვრით?!
გამიჯნულები ბარიკადით, რწმენით თუ მესრით, —
ერთმანეთს ესვრით?
— არა, ბატონო, ცაში ვისვრით... მხოლოდღა
ცაში...
ცაში სროლაში, ბიძაჩემო, რას ხედავთ საშიშს?
ცაში ისვრიან... რა ბედენა, რა ერესია...
არც კი უწყიან, ცოდვის შვილნი, ღმერთს რომ
ესვრიან.

რეკვიემი ძმათა მკვლელობაზე

სულ არ უნდოდა მას ჩემი მოკვლა...
ვერც გეგიორნე, ვერც თვალი მოვკარ,
ისე უიცრად გავარდა ტყვია...
(ალბათ, უშმაკმა დამმართა ბნედა).
გაოცებისგან,
გაოცებისგან
თვალები დამრჩა, დედიკო, ღია...
— ზიგ გულში, შვილო?
— ზიგ გულში, დედა...
არც მე მინდოდა იმ ბიუის მოკვლა...
ვერც გავიგონე, ვერც თვალი მოვკარ,
ისე უიცრად დამისლტა ტყვია...
გაოცებისგან,
გაოცებისგან,
გაოცებისგან
თვალები დარჩა იმასაც ღია...
(ალბათ უშმაკმა დამმართა ბნედა).
ისიც ჩემსავით ქართველი იყო,
ისიც ჩემსავით გულფიცხი იყო,
ისიც ჩემსავით დიდგული იყო
და დიდ გულს ტყვია არ აიდა, დედა...

დიალოგი

— ვერც შენ გადარჩი უტყვიებოდ და უნარეკლოდ,
ქართული სიტყვის ეკლესიავ,
საყდან-სამრეკლო.
ნეტა რას ფიქრობ, დაკორტნილო ბედით მყიარით,
ილიასავით ვერაგურად შუბლნატყვიარი.
ტაძრისთვის სროლა ვერაგობის ანბან-სტილია,
ვითომ? ციხე ხარ?
ან ყაზარმა,
ან ბასტილია?
— არსად, არასდროს,
არსად, არასდროს,
ასეთი რამე არ უკადრიათ.
— ვისი თვალები დამეურობენ ნატყვიარებში?
ვისი თვალები?
— თემურ-ლენგების,
ბურგან-ყურეების,
შაჰ-აბასების ამოთებული რისხვით თვალები.
თვალები ქოსა საპტრისის,
ჭუტა თვალები,
ბერბიჭაშვილთა,
შადიმანთა ლირწი თვალები!
— მაინც ვინა ვართ ქართველები,
ვინა ვართ, რა ვართ?
— მეფეები ვართ ტახტ-გვირგვინის მაძიებელნი.
პოეტები ვართ შეშლილები პირველობისთვის.
— არსად, არასდროს,
არსად, არასდროს
ასეთი რამე არ უკადრიათ.
— ვინც დედა ენის შეგინებას არ მოერიდა.
ვინც შენ გესოროო ზოთას ლექსო, საბას არაკო,
თქვენმა გაზზდილმა იმ ქართველმა ამიერიდან
ქართულად როგორ, როგორ უნდა ილაპარაკოს!
— ერო და ბერო,
ვეღარ ჰგუობ თვისტომს, შენიანს,
— ერო და ბერო,
ვეღარ ჰგუობ წოვნს და მწიგნობარს,
ვაიმეო, ხვალე ვერ იგუო თავისუფლებაც!
— არსად, არასდროს,
არსად, არასდროს
ასეთი რამე არ უკადრიათ.
. . . . . .
ღვთისშობლოვან, წიღლხვედრო სამოთხევ,
ცოდვაში ჩამდგარხარ ყელამდი,
ღირსი ხარ,
— თუ ლაგამს ამოგდებს
ცხვირში ჩაგლეკილი ბელადი!

ლალი თოთაძე

ქართული ლექსები

სამშობლო ჩემი

გადიფრენს ქორი, სიცხით შემკრთალ მთა-ბარს მოივლის,
დაჯდება ტოტზე, ეროადერთზე, გამხმარ ხეს რომ აქვს,
მთებს ღამით მტკვარი, როგორც ეცხო, გრილი ქსოვილი,
ჯავახეთის გზით, ვით აქლემებს, ქართლში შემოქვეთ.
ამ ძველ ქართველებს, რომ არ უჩანთ თავი და ბოლო,
შემოაქვთ მტკვარი, ვისი ბედიც მეფემ გზაშია,
კეკლუცე მინდორ-ველს რომ აჩვენონ და მოაწონონ,
გასთიადისას გამოფენენ, გზებზე გაშლიან.
სადაც ადგილის მკაცრი დედა, უთქმელი სევდით,
ჩამქრალ თვალების კრიალოსანს კოცნის და მარცვლავს,
ზზე ქარგავს უხვად ცხელ სხივებით, ვით ოქრომკედით,
რომ ქართლს მზურვალე ტანზზე ჩაეცვას.
მიჰქრიან წლები, გულის გზებით შემკრთალი გარბის
ბედი, ქართული მთვარითა და ზეცით ვნებული,
სამშობლო ჩემი — თავმომწონე მტკვრის გრილი კაბით,
ასკილს ვარდის ნაზ ლეჩაქში გაცინებული.

ფა ისე დამაკვს

ამიტოკდება ძველებურად სისხლი სნეული,
ძველი ტაძრისკენ გამეკცევი სული მორწმენე,
მე მონოლობა, როგორც სენი, დამაქვს სხეული,
მაგრამ ვერ მოვრჩი, ჩემს თავს ზზამი ვერ გამოვწურე.
ეს მაყალის ბუჩქიც, ჩაძირული ფიქრში ოცნებით,
ავადმყოფია ჩემი სენით, ვერ ცოცხლობს ლნენით,
თუმცა, ხანდახან ავოდება ძველი ლოცვები
და მის ეკლებზე გაკაწრული პატარა ხელი.
მეც სხვანირად ზოგჯერ ამეფს ვწყალობ და ვიჩვევ.
მინდა მამული ზეცას თვალი არ აუტრემლდეს,
ხანდახან გული ისე ლაღად, ამაყად მიცემს,
თითქოს დიდგორით დაბრუნებულ ლაშქარს ვუცქერდე.
მაგრამ ეს წუთით, ძირს ეშვება შემკრთალი ხელი,
გადიზნეულა ყივი ქარით საბრალო ლელი,
დაჩაგრულ სისხლში, როგორც ქართლში მონლოლის
ცხენი,
სასოწარკვეთა შემორბის და ვერავინ მშველის.
ვერავინ მშველს, თვალიდან მდის უჩინო ცრემლი,
შეშლილი ბედი შემკრთალ დღეებს წყევლის და ლოცავს
და ისე დამაქვს მონლოლების მტანჯველ სენი,
თითქოს ჩემს სისხლში წვრილთვალება ხმლიკი
დაცოცავს.

●

არ ვარ გოლგოთა, შენი ჯვარი ჩემსკენ რად მოგაქვს,
შენს მოსაალნენად ვერ ვახარე ნაძი და ღვია,
მე არ მინახავს ზეთისხილის ტოტების ბორგვა
და შენს საკვდილში ერთი ცრემლიც არ დამიღვრია.
ვერ მანუგეშა, ვერ შემაკოთო ერთი წუთითაც,
შენი მფარველი ანგელოსის პატარა ხელმა,
ჩემი შუბლიდან — დანგრეული მერცხლის ბუდიდან
წვეთავს მარადი შეჩვენება, ცრემლი და წყეული.
წვეთავს ჰაერი — გაყინული უდაბნოს სიცხით,
აცარიელებს შეშფოთებულ ღამეს და ზეცას
და პარასკევი, შეღებილი მაცხოვრის სისხლით,
მარტოა მინც მოზეიმე აღდგომის დღესაც.
შენ კი გახსოვარ, შენი უცხო, უცნობი გული,
შორიდან მძარცავს, არ მიტოვებს იმედს და ფერებს...
წაიღე უკან, შენს სიყვარულს მე ვერ მოგუვლი,
ყვითელ ვარდივით დამიბრუნე სიკვდილის მერე.
შენი ხსოვნის ხეს, მწუხარების ნამი რომ უკრთის,
ჩამომატეხე, როგორც ტოტი — კენჭარს ან ძახველს,
დღეს კი წარმართულ სამშობლოში დაბრუნდი წუთით.
და იბერიის შეწუხლებულ მინდვრებში მნახე.

●

სასწაულები, რომ ხარობდნენ აქამდე ჩემში,
მიაქვთ ქარებს და ყვავილების წვეში ავლუბენ,
მკვდარ სიტყვებს ვხედავ, დამდნარ ყელზე, უკუნ ღამეში,
ზინათებივით რო წკრიალებენ.
იქ, ვიღაც, ბნელში, პირველი მზის ფერფლი რომ ცვივა,
ჩერდება ცრემლთან — იმედების უკვდავ ნიშნათან,
ერთი მეორეს ცივი ძვლები როცა კოცნიან,
ძველი სურვილი მკერდს მიბუგავს და ყელს მიშანთავს.
ბევრია ბნელში, მოთმინება — ბუდე მერცხლების,
რომ დაუხვრიეს, ტანჯვითა და სიმწრით ნაგები,
ვით გაზაფხულზე მკვდარი ჩიტის ტანში კვერცხები,
გაყინულ ყელში ჩარჩენიათ თბილი ჰანგები.
მე კი არ ვჩქარობ, როცა ზეცა ფიანდაზს გაშლის,
როცა შეელწევს მზის ელვარე კარებს სურვილი,
ჩემი მცხუნვარე ქვეყნებიდან შემომაქვს ცხადში
ლამაზი ლექსი — ხატური აბრეშუმივით.

იქნებ გადარჩეს

აბალახებენ განთიადზე კვლავ ოქროს ვერძებს,
კვლავ ნნავენ ღიმეს, რა ხანია სინათლის კავით,
კლდის თვზზე, როგორც მოელვარე მანგილის წვერზზე,
სისხლიანი მზე მოჩანს, როგორც მოჭრილი თავი.
დამძიმებული ჰაერით და ზეცის სურნელით
კვლავ ელოდეს ნამდაყრილი ბალახი მთიბველს,
გაზზარული აქვს ოქროს ძველი საფეხურები
ბიბლიურ ცოდან გადმოშვებულ ელვარე კიბეს.
არ ვთვლი სურვილებს, რა ხანია ჩემთვისაც ურგებს,
ავივსე დარდის აბლაბუდიდ, კუთხე-კუნჭული,
ისე ბებერი, დაჭანცული სული მაქვს უკვე,
ისე ყვითელი, ისე ძველი და დაშეუჭნელი,
რომ მეშინია ცრემლგაყინულს, ისე, ვით ჭელად,
არ მომიძოველს, არ დამაგდის ზედა, არ შემტეროს,
არ ჩამომცვივდეს და სხვის ხელზზ მოულოდნელად,
როგორც ბურნუთი, ჩემი სული არ დაიფშვნიტოს
მაგრამ, შემთხვევით მოხვედრილი ტკივილის ჭხარეს,
იქნებ გადარჩეს ჩემი სუნთქვა, სევდა თუ ცრემლი,
რადგან არსებობს ჩემი სულის სული მთრთოლვარე,
ვით ვარდის დამჭკნარ ფურცლის ქვემოთ ნორჩი
ფურცელი.

ქარიშხლის დროს

მიწა და ზეცა — მომთაბარე თოვლის ტყვეები,
ითმენდნენ ტანჯვას და დღე თვალებს როცა დახრიდა,
შიშს აღმძვრელი, საყვარელი ზამთრის ტყვეები
მიეკერდნენ სიზმრად ბელს დიდი და ცხელი ხახიდან.
ბავშვობის სევდავ, შენი ძალა და შენი ეშხი
ანათებს მიწის ბნელ პალატებს, ღრუბლის გვირაბებს,
ცოცხლად დაგმარხე მოჩურჩულე ხეთა ტოტებში,
რადგან პატრონად ვერ იქნა და მე ვერ ვივარგე.
თვალში ძველი სიცოცხლისავ, ერთგული, წმინდა,
უფსკრულის ნისლში ჩაძირულ მზეს რად არ ასვლებთ,
ფოთლების მშვენე, მოშრიალე გრილ სამარხიდან
სიტყვის სამარხში ვერ იქნა, ვერ დაგაკვენთ.
ბავშვობის სევდავ, მტანჯავ მუდამ და მაგონდები,
შენი ფერები თუმცა, ვიცი, ვერ მომარჩენენ
და სამარხები: ალვის ხის და ნაძვის ტოტები,
ვით წითელ კუბოს, ქარიშხლის დროს გამოგაჩენენ.

●

არ მხიბლავს შუქი მზისა და მთვარის,
ვეღარ მამშვიდებს ლოდინით დაღლილს
და უყვავილო მინდორში მდგარი,
სიტყვებს, ვით ფუნი, სხვის სულში არ ვღვრი.
აღარც ბგერები მწვავენ იმედით,
ერთი მთოგანიც არ იწყებს კრიალს,
ტანჯვის და წარღვნის მომლოდინენი,
ცახცახებენ და ყელზე მეკვრიან.
არაფერს ვუდი, ჩემი დროის მზე
დაღდასმულია მომავლის ჩრდილით
და დიდ ბვალეაში არ ჩანს ერთი დღეც
ვარდის ყვავილის გულივით გრილი.
შენ კი რა გიშავს, ძველებურ გზნებით
კვლავ ელოდები აროშნილ მზის ცალს,
ცას ეკვრის ჩიტი, შორეულ ფრთებით
თითქოს გათბობს და წვიმისგან გიცავს.
გახარეს ჰავა მშრალი და გრილი,
გათბობს ლოდინი და შორი დილა
და როცა მოვა შენთან სიკვდილი
ველის აროწვის ფრთით მოგიჩრდილავს,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჭეშმარიტების ძიების გზაზე

გიორგი ნატროშვილი

ეკლესიანი ეს გზა, იგი არ ერის ცაცვარდათა და ცისანის ყველილებით მოფენილი, მით უმეტეს ხანიფათია, თუ მძიმეებელი ფეშვიფელი გამოვიდა ამ ეკალსანდალან გზაზე.

არა და, დასაბამიდან არა და ან ეშვება კაცის ფიქრი ამ გზაზ — ეშმარიტების ეძებენ ყველნი — დაზაბიან ნეფოლნი და მიწის ბმენელ-მიეხველნი, პოეტებკოსები, მეცნიერები, წერილნი, ფილოსოფოსებები; ამ მაზნით ათასგზეგ პარტიები, ფილნალეს, გაზეთებ, ფილოლიკ ეთეზენენ ლიბეებს და თუ საკმეგ მეთოთოვა — ხეირიკენ ნაკეთარ სიცოცხლეკაც.

ყოველივე ამას ეწერდა ერის აზრიკენების ისტორია.

გაზეთი თუ ეფრანალი ამ თავდაუზოგავი ბრძოლის მაღალი ტრიბუნა იყო და არის, იგი არა მარტო დღეკანონდელ ფილ ეფსაბერება, არამედ მომავლის ისტორიკოსისათვის ალნუსხავს ეს ახლომეს კრაკანკენ და ცეცხლეს, კეთილსაც და ბოროტსაც, პირველს — მბარდაბეკენრად, „მეორეს — დასაბარეუნად და ალსაკეთად.

ომამდელი პერიოდის ლიტერატურული. ეფრანალ-გაზეთების რედაქტორ-გამომცემელთაგან აქ უნდა გავიხსენოთ ეფრანალ „ქართველი მწერლობის“ მეხეკეფრი, პოეტი და ბეხლეცისტეკ, ნიკოლოზ მიწიშვილი. ამ ეფრანალის 1928 წლის პირველ ნომერში ოფი ბეხი ასეთი სტრიქონენი: „მეკენდენენ ლეკსნა, მაგრამ ხამი წეხლწყდა, აქ დაწერილი ეეეი ლეკსი არ დასტამბულა, ალბათ, ოკითხავთ ეეეი რითმა რახთვის დაბმულა, როცა ლეკსებში თქვენთან ეოოფნა ახე ეეედა. რა ვქნა, ეეეეკანამ ბანჩინა ახეთი ხაკმე, რომ ეედარ ვიცალ, ხახეკლაბი ძალიერ დიდია, მე ვეეეეფავ ეოგნეს, ლეკსებთან კი ვერ ვეეპარაეეკ, — როგორ გაფრინეეკ, როცა მიეე ზეოგნეეკ ეკოდა“. ჩიეეელ ლოგიკამ ეეორჩნილება ახეთი რამ — პოეტი ვერ იეკლის ზეეთ მოეოფეეეეთ ხაკმისათვის, ლეკსის დასაწერად!

დაეეეხრონეეთ კაცი ოეო ნიკოლოზ მიწიშვილი, ისევე ეეოდადებეეეეთ და ეეოლმხერეთ მოეკვარეთ და მეჩიეეეეთ ქართეეეეთ ხაკმისა, როგორც მე-19 საუკუნის მოდგეეეენი, რომელნიც ათას ეაპაპნი ოეეენ გაბმეეენი — პოეტებეი ოეეენენ, ეეეემლეცისტებეეეე

შეიძლება-მეთქი (ეს „ამბავი ოვალთან ერთად ერთ-ერთ ადგილზე „ზეწრული და შხეფი“, „ლიტერატურული ოფის ნერილში „ზეწრული და შხეფი“, რომელიც „ლიტერატურულ საქართველოს“ ფურცლებზე გამოქვეყნდა 1970 წელს, რეკვ ზარგანის რედაქტორობის ეამს. ბასნი ზეწრული ალნინაზედ: „ეეეი ცხოვრების ეემეთეს ეეეეეეა ეეეეეეა ძეეეან ეეეეეეა ეეეეეეა ეეეეეეა“. ნარკვევი ბარალდ ბიბეეეეა, ეაკრამ ეეეეეეა ეეეეეეა ეეეეეეა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

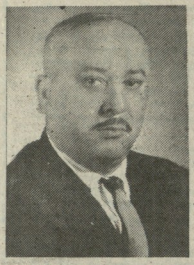

პიკონდ ია დრო

ხალხოვნებით ვიგონებ ამ დროს, როცა ჩემი პირველი მოთხრობა „ორი შეგობარი" ჟურნალებებით დაბეჭდეს ჯერჯერ „ლიტერატურა და ხელოვნებაში" (მაშინ ახე ერქვა ჩვენს ჟურნალს).

ომი ახალი დაშთავრებული იყო. ქვეყანას ნაგანსახალი ახდილდა. ხელ ორი ბეჭდვითი ორგანო ეკანონდა საქართველოს მწერალთა კავშირს: ჟურნალი „ლიტერატურული საქართველო" და ეურნალი „მნათობი", რომლებზეც დამოკიდებული იყო მთელი ქართული მწერლობის ბედი, ეს იყო და — ეს.

გარდა მხატვრული ლიტერატურისა, ჟურნალი აუუქვეყნდა ყველა სხვა დარგებსაც: მხატვრობას, მუსიკას, თეატრს, კინოს და ჩვენი კულტურის თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა მხარეებს.

—ოთხკვერდიან ჟურნალს უკრიდა ამდენი მოზღვავებული მასალის ბეჭდვა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც არომვედა თავს ხიანლეებს. ამის დასტურია თუნდაც ის, რომ მის ფურცლებზე გამოქვეყნდა კონსტანტინე გამსახურდიას „დავით აღმაშენებელი", რაოდენ ვეტყობილ „ლაშარი სალამონი", მიხეილ ბრეკლიშვილის „ხარაკაანთ ეერა", თინა დონეაშვილის „ვერ მიგატოვებ" და სხვათა სქელტანიანი ნაწარმოებები.

რა თქმა უნდა, იყო ძნელი პერიოდებიც, ტოტალიტარული რეჟიმი ხაშალასას არ აძლევდა ჟურეალს თავისუფლად ვიუალა ფრთეები. ყოველ ნაბიჯზე ამბრძოლებდა მის ნინააღმა და არ აძლევდა თავისუფალი აზრის გამოჭმის ხაშუალებას, მაგრამ ჟურეალი შეძლებისდაგვარად მაინც ებრძოდა ეროვნული პრობლემების წინ წაეწევას და თამამი აზრის დამკვიდრებას, რის გამოც არა ერთხელ შეხედრია უხალოვნება.

აქვე მინდა ალვნიშნო ისიც, რომ „ლიტერატურულ საქართველოს" დიდი ამაგი მოუძღვის ახალგაზრდა მწერლების ხაზწერილი სარისელზე გამოვანის და მხატვრული დაინტატების ხაკმეში. ოფიციან დაბეჭდნეზეული ახალგაზრა და მწერლები ამ ჟურნალის რედაქციის გარეშეო ვეყრდიდთ თავს და მისი რედაქციის გეოინკი ნატროშვილის უუაალი დამხმარეთა აქედან ვდგამდით პირველ ნაბიჯებს დიდ ქართულ მწერლობაში. ძნელია მოიტენის დღეს ჩვენი თაობის მწერალი, რომელსაც, თუ შეიძლება ახე თქვას, ლიტერატურული ნათლიანა ლიტერატურული ჟურნალის რედაქციაში არ მიეღოს.

ეუოლოცავ „ლიტერატურულ საქართველოს" დაბადების 60 წლისთავს. ეუხარეგ ხაკმოსილის სრულ დამოუკიდებლობას, ეუვეთანა და ბედნიერებას.

ელიზბარ მაისურაძე

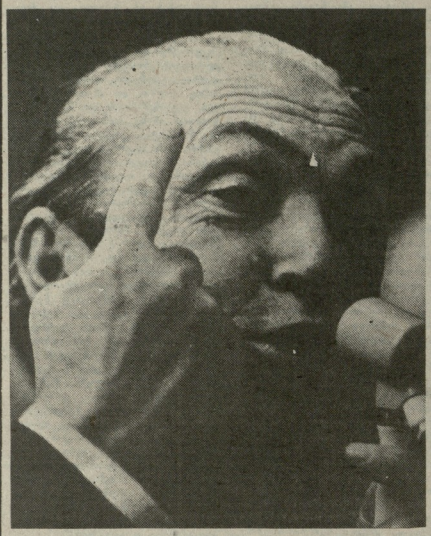

ჩუთისოფელს კაცად შერჩა მოლომდე

ქვეყანაზე კარგ კაცს ახა რა გამოლეგს, მაგრამ მისი ნათელი მოეკვანს ჯგუა რომ გიეხალეს და დაკვალდანებს, ვიდა ხკოლს ახეთ ადამიანებს. ვინ იცის, რამდენნი ადამიანთათვის (აკ მეფეფეოლობაში არა ბეკეს მარტო პოეტები და პროზაიკოსები), ცოცხალნია და დაფლეცია ხავალი გზა ხულნთელ კაცს — ოთხე ნონეშვილს. ოთხე ნონეშვილს, პოეტს, არა მარტო ეიერი ეიერი ეემოეედებიათ გაგეგია, არამედ მთელი თავისი ცხოვრებით.

ამათს შორის, ეინც ვერ დაიეეწეუეს მის კარგ კაცობას და მადლს. ერთ-ერთი მეცა ვარ. ვარ მისი ხალის მავედრებელი და დაეარეგი მის შეეარდად ეოველთვის, რამდენი წელიც უნდა გავიდეს და ხიბრეგ მომიკაკეუნოს ჩვენ ფურცლეზე. როგორ შეეხედა ოთხე ნონეშვილს?

რა თქმა უნდა, პოეტ ოთხე ნონეშვილს დიდი ხანი ეა კარგადაც ვიცოდეთ, მაგრამ პირადად არასდროს მეხალხარა მასთან.

ეს იყო 1965 წელი. ახლადგამოჩეკილი ეუურნალიტი ეაზეთ „ხოფლის ცხოვრეაზეა" ეეეეშობდი. ეაზაფხული იდგა, ეეკვლეუნი ახალეთეეეელად ეეშობდნენ. ამას ითქმის ეეამბის, რომ ეაზაუხეულზე დაეეეიდეთ ლეკნი მოიტანა ოთხეზეა რედაქციაში და სეორედ ამ ნიმეაზეა ახეეეეეთ, რომელზეეაც ეეეარეეეეთ. ხალამი იყო. ოხ-ის იყო, ეაზეეთ დასაბეედად უნდა ეაეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სიყვა-რულით ვიგო-ნებდი

რამდენიმე წელიწადი ვიმუშავე ბატონ რეგან მარგიანის რედაქტორობის დროს ჩვენს ხალხტერატურულ გაზეთში. ის ამ გაზეთის რედაქტორი 1968 წლის თებერვალში გახდა და 1978 წლის 10 აგვისტოამდე უწელმძღვანელა მას. ამ დროისთვის ბატონ რეგანს ეუბნალ-გაზეთებს“ და გამოსცემლობებში მუშაობის დდი გამოცდილება ჰქონდა. მან ჩვენი კოლექტივი ერთ ოჯახად შეკრა. ხალოვნებით ვიგონებ ამ წლების აქმოსდგომის. ბატონ რეზო და მისი მეუღლე ქალბატონი ნინო არაკრანელი ყოველთან გაზეთის თანამშრომელთა გულუხვი მასპინძლობა. რასაკვირველია, ბატონ რეგანთან ფამილარულნი არ ვყოფილვართ, მაგრამ ადამიანურად კი ძალზე ახლოს ვიყავით. ეს იყო პირიველება, რომლის ამდიდ შეძლებოდა ჭკვნიდა კაცს. ის ძალიან ეკეთლობოდა. ჩვენ ვკვნიდა ეუფლებ მასალები დაჯეკვეთი ავტორებისათვის. ამიტომ ჩვენ ავტორებსა და მასალებს კი ბრ ᲨᲔᲚᲘᲡᲬᲘᲜᲘᲡ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲘᲪ ᲛᲘᲫᲐᲜᲐᲓ, ᲐᲜᲐᲠᲥᲘᲐᲡ, ᲗᲣ ᲝᲠᲘᲔᲜᲢᲐᲪᲘᲐᲡ ᲒᲐᲛᲝᲜᲐᲠᲬᲛᲔᲜᲘᲡ, ᲒᲐᲛᲐᲚᲐᲡᲗᲐᲜ. ᲓᲐᲓᲘᲡᲣᲚᲘᲐ ᲙᲐᲪᲘ ᲘᲧᲝ. ჩვენ რედაქციი ქართველ მწერალთა და ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲗᲐ ნამდვილ სავიზანო იყო. ამ ᲨᲔᲜᲘᲐᲜ შემოდიოდნენ ჩვენი კოლეტივის თავლაზანი მოცავწეები ისეც. „ᲠᲝᲒᲝᲠᲘᲪ ᲛᲘᲫᲐᲜᲐᲓ“. მაშინ ბევრს ეაბა ამი ოთხსრბი არ ᲒᲐᲜᲘᲫᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲐᲠᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲠᲗᲣᲚᲘ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲔᲠᲩᲘᲡ ᲛᲔᲨᲕᲘᲚᲘ ᲨᲘᲜ ᲣᲐᲮᲠᲘᲡᲘ ᲠᲝᲒᲝᲠᲘᲪ ᲒᲐᲛᲝᲠᲗᲣᲚᲘ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ

ანდრია ბალანჩივაძე 85 წლისაა

ბალანჩივაძეები... წლები და ტრადიცია

— ბალანჩივაძეო გვარი მეჩიდრო- და ადაგმირებულ ქართულ პროფესიულ მუსიკასთან. ამ გვარის მეორე თაობის წარმომადგენელს — ანდრია ბალანჩივაძეს ივნისში 85 წელი შეუსრულდა. მან საიუბილეო მილოცვები მიიღო ოჩამჩირეში ქეკუნდაზე. საქმესაობია, რომ ბევრთან არც ტელეფონისა და არც პრესაში არ ადაგენინშიგ ამაგდარი კომპოზიტორის საიუბილეო თარიღი. გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქცია ბოდიშს უხდის მხეცთან კომპოზიტორს უყურადღებობისთვის და მოგვიანებით ულოცავს ამ სოლოიერურ თარიღს, უსურვებს მომავალშიც წარმატებით გიგენოქელებინოს ბალანჩივაძეების საგვარეული ტრადიცია — შემართულად, დაუღალელად და საყოფიერად ელვაწოს ქართული პროფესიული მუსიკის განვითარებისათვის.

ბატონი ანდრია განაწყენებული არ დამხვედრია, პირიქით, სიამოვნებით მიმიღო, ეს უყურადღებობა მან მიმდინარე საყოფელთაო ზმიმე მდგომარეობით ახსნა. მაშინვე გაიფიქრა უხერხულობის ერძნობაც. ბატონმა ანდრიამ 85 წლის ასაკშიც შეინარჩუნა საოცარი ადამიანური მიმზიდველობა, იგი მარილივე ყოველმხრივ საინტერესო პიროვნებაა. როგორც კი ამის საცხოვრებელში შეხვალთ, მიხვდებით, რომ მისი ცხოვრების წესი ყოველდღიურობაზე ამაღლებული, იგი თავისებურად, მაღალია ორგანულობაც და ამალ-ლებული პოეტურობაც ალმავის მატერიული თუ ცხოვრებისეულ მოვლენებს. მისეული ალმა ყველაფერს აღსავსეა ადამიანური ემოციებით, მოულოდნელი ასოციაციებით, გონებამამაღლებითა და ამოუწურავი ოპტიმიზმი. საოცრად სასიამოვნო მოსაუბრეა. შეუძლია გულწრფელი აღფრთოვანება კოლეგის წარმატებით, და ასევე გულწრფელი კრიტიკა, მაგრამ არა ბეჯითი ბრალმდებელი. ამაკარა კრიტიკამაც კი მის კოლეგებში პრიტეტები და გაფიზიანება გამოწვეოს, როდესაც იგი საოცრად გულწრფელია, თავმდაბალი და მოკრძალებული, მისთვის უცხოა პრეტენზიებისა, კატეგორიულობა და ზეიმორეულობა. იგი ყალბი ინსანიდან არ არის.

●

— ბატონო ანდრია, ბალანჩივაძეების გვარი მეჩიდრეოდა დაადგმირებული ქართულ პროფესიულ მუსიკასთან. მამათქვენი თქვენ ერთ-ერთი ფუძემდებელია ოფლიანი. ალბეთითად თქვენი ოჯახიდანვე დიდწყო პეტერბურგში ქართული მუსიკის, პოეზიისა და ეკლესიის პოპულარიზაციაა. ცნობილია ის გარემოც, სადაც ეზრდებოდით. რას გიბსენებდათ პეტერბურგის პერიოდიდან, მით უფრო, რომ მასთან დაკავშირებულია თქვენი ძმის, სანელკანამელი ბალეტმაესტროს ჯორჯ ბალანჩივაძის ცხოვრებაც...

— ჩამაჩერეთ, მელოდიან ბალანჩივაძე 1888 წლიდან ცხოვრობდა პეტერბურგში. 1889 წელს ცოლად ითხოვა ბარბა ვასილევნა, შეეძინა სამი შვილი: ოლგონი, ეიორეი და ეზრ. ამის პეტერბურგის კონსერვატორიაში სწავლობდა (რიმსკი-კორსაკოვის ალმა). სწორედ 1897 წელს, ბარგელად პეტერბურგში ბოდეთი ნაწუვეტებმა „ბარაბ ცბიერიდან“ (შემდეგში შეიცვალა დასახელება — დიერ-ქვი „ალიგერ ცბიერი“ და 1912 წელს ოქვე შესრულდა პირველი ალტი).

ამმა საოცრად ეკოილი და ტალანთიანიყვარე იყო. ჩვენთან ზმირად ეკრიბებოდნენ ქართველი და ოფეი ინტელიგენციის წარმომადგენლები. ინარიბებდა ბშვენერი სალამო-კონცერტები: ბელიოდნენ, კითხულობდნენ, ეცადინდნენ, ჩვენ, ბავშვები ბუნერეელი ალტაცებით ვინმენდით ქართველ ხალხურ სიმღერებს ხაალდაბმი და ხაშოანი ხაგალობებს... ნამდვილი ზეიმი იყო, როდესაც სრულდებოდა ქართული ეცადინი: ამა ეახაკეინა, რომ ხაბიეგ თავდავიწყებით შეეფერეინო ქართული ზეიმეა, ხაერთიდ ზეიმეა და ხელოვნება.

ბარგელად ფორტეპიანოზე დაკრავს ალმა კოლეგები ეკამეწყვლდა. ბე და ბეთრი ეკვეტიკა ოთხი ხელით შესრულებას, ჩვენი რეპერტუარი ხაკმაიდ ფართო იყო, ეაბოლოდ ბოპულარულ ალხალურ ბიესებს, ბოპულარს ოპერებიდან და ხალეტებიდან. ხაბარაოდ ალეგეთალდით შეკეთებულ ბეტმრბანგან. ხაბოდნოდ კი ჩვენ ხაკმიდ ბროფესიულად ეუკანადით ფორტეპიანოზე.

დაიწყო პირველი ხაოლიდნი ომი, მამა მაშინვე ხაალთანელად დაბარეინდა და ბოლეგენდენ ხაბარეინდა ეკეთალეთ ეკეთალეთ ეკეთალეთ

შოთა როყვა

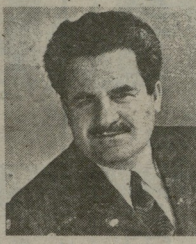

ქართველ მწერალთა რიგებს გამოაკლეს ცნობილი მწერალი და ხაზოგადო მოგვაწე, უანგარო და კეთილშობილი მოქალაქე შოთა გრიგოლის ძე როყვა.

შ. როყვამ მთელი თავისი შეგნებული ხიცოცხელე აკადემია. იგი შემოქმედებითად და რუდუნებით ემსახურებოდა ხალხურ ეროვნულ ამ კუთხის წინსწავლულობებს, გულსხმიერადვე ეხმარებოდა ყველა შნიშნველოვან წამოწყებას მამული ხასიათად და ყვი ჩვენი ხაზოგადოებრივი და ლიტერატურული ცხოვრების აქტიური მონაწილე.

შ. როყვა დაბადა 1927 წლის 7 ოქტომბერს ლანჩხოთის რაიონის ხიდელ მამაში. აქვე დაამთავრა ხაშალი სკოლა, ხოლო 1954 წელს — ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტი ქართული ენისა და ლიტერატურის სპეციალობით.

1955-1960 წლებში შ. როყვა ხშირადაა მოსკოვის ყოფილ ხალხების ლიტერატურის ინსტიტუტში უმაღლეს ლიტერატურულ კურსებზე.

მწერალთა კავშირის წევრია 1957 წლიდან.

მრავალმხრივი იყო შ. როყვას შემოქმედება, იდეურად პროსაული და პოეზიაში, ეწერად მთარგმნელობით საქმიანობას, ნაციონალურად ფუშაობდა ლიტერატურაში.

შ. როყვას პირველი ლექსი „გენერალ კოსტანტინე ფლეფანტან" 1944 წელს გამოქვეყნდა ჟურნ „ახალგაზრდა ავარაში". ამას მოსყვა მისი პოეტური კრებულები — „ვარდიანი ღილა", „მამის ღიმილი", „რაც მიყვარს", „ოდენლიკოთ მიწა", „ხალარიველოთ ეზოები", „შოგორეანი ბაზრ", „წმენი მამელი" და სხვ., რომანები — „ლანარკოს მოსკოვი", „ურთიანი", „ხალეშო ზიენეანი „ხიკეიე", „ლია, ველი და სხვები", თარგმანები — ა. ვასილიევის რომანი „ლილის პირველი სათაბრე, თქვენო ადმიტიულებენ", ბ. ბალოკოვის „ეროვნული ფიზიკურ-ძალების ფილოსოფიის ფაკულტეტი და უკვე 1950 წლიდან შეშობის დაიწყო რუსთაველის ხალხების ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტში, სადაც ხრეოცსლის უკანასკნელი დღეებამდე მოღვაწეობდა. 1956 წელს დაიცვა ხაკანდიდატო დისერტაცია. ამ თარიღიდან წლის მანძილზე, რაც მან ინსტიტუტში ოფიციალურ ხაინტერესო და საკმაო ხაინტერესო ეროვნული ლიტერატურის მკვლევარის შემოქმედებითად ფუნქციებს ასრულებდა, ინსტიტუტის ეროვნული ლიტერატურის ისტორიის ერთ-ერთ ერთ-ერთ ეროვნული ლიტერატურის ეროვნული ლიტერატურის ეროვნული ლიტერატურის

ეროვნული ენციკლოპედია

ვალენტინ ფერაძლოვი — ქალიშვილი ფიზიკანთი.

ბატონმა ნიკომ. — რამდენიმე ნახატი ხედავ „აბაპარტმენტულ ფარფიტიზე" განლაგებული. ბანდარეთის ორიგინალური კაცი ზეჩვენა. დამმაგეთ, — უფრო მეტი ნამუშევარი შინა მაკვს და თუ მართალ ბანტერესები, გთხოვთ, მეტყაზრთონ... მინი ნახატების ნახვან შემდეგ ვეფიკრე ავტორის ინტერტეტში მოწვეა. მთ უმეტეს გამოფენების მოწვობა ჩვენი თანამშრომლების დიდი ხეფილი იეო. თანაც ეს ი